

19.10.2020

POL-2020-63101

Poliisiyljohtaja Seppo Kolehmainen

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hallintovaliokunta tiistai 20.10.2020 klo 12.15 / HE 146/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 146/2020 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Asiantuntijalausunnossa kuvataan poliisin toimintaedellytyksiä sekä henkilöstö- ja taloudellisia resursseja vuonna 2021 ja alustavasti kehyskaudella 2022-2025 seuraavan rakenteen mukaisesti:

1. Yleinen budjetin toimeenpanoa koskeva osuus (HE 146/2020 vp) ml. htv-taso
2. Haasteellisen pandemiatilanteen vaikutukset vuosina 2020 ja 2021
3. Poliisitoiminta
4. Keskeiset ICT-palvelut ja kehittämishankkeet
5. Toimitilat
6. Kalusto
7. Lainsäädäntö

1. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2021 mahdollistaa poliisitoimen osalta kuluvan vuoden tason ylläpitämisen. Vuoden 2020 henkilötövuosimäärää kyetään nostamaan muutamilla kymmenillä, mutta tavoiteltuun 7 500 htv:n tasoon ei nyt esitetyllä määrärahalla vielä päästä. Toimitila-asioita edistetään vuonna 2021 sekä aiemmillä määrärahapäätöksillä että Senaatin kasvatetun investointivaltuuden avulla. Kehyskauden loppupuolella toimitilakulujen kehitys ylittää määrärahatason. Ei-harkinnanvaraisten ICT-menojen ja muun kehittämistoiminnan osalta tilanne on haastava; viimeistään koronapandemian aikana on käytännössä todistettu, kuinka toimintavarma ICT ja sen kehittäminen on poliisin toiminnan kannalta välttämätöntä.

Liitteenä 1 olevassa taulukossa kuvataan vuoden 2021 talousarvioprosessin eri vaiheissa poliisitoimen toimintamenomomentille ehdotetut lisäykset. Kehyspäätökseen 2021-2024 sisältyneet määrärahat sisältyvät lähes kokonaisuudessaan vuoden 2021 talousarvioehdotukseen. Sen sijaan poliisin priorisoimia, operatiivisen toiminnan ylläpidon ja kehittämisen kannalta välttämättömiä, kehysten ylittäviä määrärahoja ei ehdotukseen sisälly.

Toimintaympäristö ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vuoden 2021 talousarvioehdotuksen määrärahataso mahdollistaa nykyisen poliisimiesmäärän ja poliisitoiminnan tason ylläpidon. Kehyskauden edessä poliisin kokonaisrahoitus laskee ja poliisimiesten määrän pitäminen

ennallaan on erittäin haastavaa ilman, että muista poliisitoimen menoista tingittäisiin merkittävästi. Merkittävät säästötoimet muihin kuin henkilöstön palkkausmenoihin vaikeuttavat toiminnallisen tason ylläpitämistä mm. kalusto- ja varustehankinnoista tinkimisenä, toimitilahaasteina ja operatiivisen toiminnan kannalta keskeisten tietojärjestelmien ylläpidon ja kehittämisen priorisointeina. Pelkkä poliisimiesten lukumäärä ei riitä vaan tarvitaan myös riittävästi ajoneuvoja ja muuta kalustoa, varusteita, toimivat tietojärjestelmät ja turvalliset toimitilat.

Määrärahat

Poliisi pyrkii vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin ja monimutkaistuvaan tehtäväkenttäänsä seuraavin taloudellisin edellytyksin:

Poliisitoimi (pl Suojelupoliisi)*	2019 TOT	2020 ENN*	2021 TAE***	2022 S	2023 S	2024 S	2025 S
Ko. vuoden talousarvio- / kehysrahoitus yhteen	759 575	795 181	796 137	789 669	796 827	796 827	796 827
Kaikki tuotot yhteensä, 1000 €	81 314	56 486	66 485	66 485	66 485	66 485	66 485
Edelliseltä vuodelta siirtynyt rahoitus, 1000 €	44 052	41 520	20 000	878	2 322	4 938	7 942
KOKONAISRAHOITUS YHTEENSÄ, 1000 €	884 941	893 187	882 622	857 032	865 634	868 250	871 254
HENKILÖSTÖ YHT, HTV	9 944	10 116	10 066	9 714	9 714	9 714	9 714
Poliisimiehet, htv	7 277	7 400	7 450	7 050	7 050	7 050	7 050
Työssäoppimisen HTV-määrä (Opiskelijat)	274	314	280	328	328	328	328
Muu henkilöstö, htv	2 393	2 402	2 336	2 336	2 336	2 336	2 336
*Sisältää poliisin momentilta palkatun henkilöstön							
* Sisältää VM:n kannan v. 2020 LTAE VII							
*** Sisältää budjettiriihen 4,1 milj€ rahoitusta							

Taulukko 1. Poliisitoimen kokonaisrahoitus 2019 - 2025.

Vuoden 2020 kehystasosta (n. 795 miljoonaa euroa) poliisin nyt tiedossa oleva kehystaso nousee vuonna 2021 n. 796 miljoonaan euroon (kasvu n. 1 milj. euroa). Vuoden 2020 luku sisältää kuluvan vuoden tiedossa olevat LTAE-määrärahat (32 milj. euroa).

Poliisi on vuoden 2020 lisätalousarviossa saanut tähän mennessä 17,6 milj. euroa. Rahoitusta on käytetty seuraaviin kohteisiin:

- 100 henkilön puolen vuoden palkkaukseen 3,0 milj. euroa
- Koronasta aiheutuviin ylimääräisiin haittajaksoihin 1,5 milj. euroa
- Puomi-operaation ylimääräisiin kuluihin 1,3 milj. euroa
- Koronasta aiheutuviin muihin ylimääräisiin kuluihin (mm. maskit, käsidesit yms. muut suojavälineet) 1,0 milj. euroa
- Poliisin operatiivisen toimintakyvyn turvaamiseen 10 milj. euroa (ajoneuvot 6,0 milj. euroa, operatiivisen toiminnan kehittämishankkeet 1,8 milj. euroa, teknisen valvonnan parantamiseen 0,7 milj. euroa ja telepätelaitteiden yksilöintiin käytettävien laitteiden hankintaan 1,5 milj. euroa)
- hybridautojen latauspisteverkoston rakentamiseen 0,8 milj. euroa

Tämän lisäksi VM:n kannassa vuoden 2020 VII lisätalousarvioksi ehdotetaan yhteensä 14,3 milj. euroa. Tämä on osoitettu lupatuottokertymän vaajeeseen (10 milj. euroa), vuoden 2020 Ves-korotuksiin 2,3 milj. euroa sekä Koronaepidemiasta aiheutuviin lisäkuluihin 2 milj. euroa. Tämän lisätalousarvion käsittely on vielä kesken.

Poliisin taloustilanne olisi ollut dramaattinen ilman vuoden 2020 lisätalousarvioita. Saadun rahoituksen turvin on kyetty ylläpitämään hyvä resurssitaso. Koronaepidemia tulee jatkumaan pitkälle ensi vuodelle. Tämä tuo mukanaan ylimääräisiä lisäkuluja, joihin poliisi ei välttämättä nykykehyksellä pysty varautumaan.

Vuoden 2021 merkittävin lisäys liittyy poliisin operatiivisen toimintakyvyn turvaamiseksi myönnettyyn määrärahaan (10 milj. euroa). Pääpaino on nykyisen ajoneuvokaluston uusimisessa etupainotteisesti kehyskaudella. Omakustannusperiaatteen toteuttamiseen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa myönnettiin lisäystä kehyskaudelle noin 2,5 milj. euroa. Harmaan talouden torjuntaan kohdennettiin kahteen kehittämishankkeeseen vuodelle 2021 yhteensä 0,465 milj. euroa.

Vuoden 2021 ehdotus sisältää myös 4,1 milj. euron kertaluonteisen lisäyksen, jota ehdotetaan ihmiskauppa-, talousrikos- ja verkoissa tapahtuvien rikosten torjuntaan sekä toimintavalmiusaikatyöryhmän suositusten ensi vaiheen toimeenpanoon erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Lisäyksen suunnittelu on käynnissä ja lopulliset kohdennukset tehdään myöhemmin syksyllä poliisiyksiköille. Poliisi on korostanut tämän lisäyksen pysyvyyden tärkeyttä ja tulee esittämään vastaavaa määrärahaa myös vuoden 2021 jälkeen pysyvänä lisäyksenä.

Vuoden 2021 talousarvion kehystasolla siis kyetään turvaamaan poliisi-miesmäärä vuoden 2020 tavoitetasolla, jopa ylittämään se. Kuitenkin jo vuonna 2020 ja aiemmin on poliisille tullut mm. lainsäädäntömuutosten kautta uusia merkittäviä velvoitteita, joihin ei ole osoitettu tarvittavaa lisärahoitusta. Tulevaisuudessa poliisin lakisääteisten tehtävien odotetaan kokonaisuutena lisääntyvän, vaikka jo nykyisistä tehtävistä selviytyminen on haastavaa. Poliisihallitus pitää myönteisenä sitä, että vuodelle 2021 on halettu panostaa sellaisiin investointiluonteisiin hankintoihin, jolla turvataan poliisin toimintakyky. Pääpaino tulee olemaan kaluston uusimisessa. Tällä kyetään osaltaan tukemaan oleellisesti myös työturvallisuutta.

Vuoden 2021 täydentävä talousarvioehdotus on valmistelussa, poliisi on ehdottanut seuraavia, vielä puuttuvia määrärahoja (yhteensä 4,614 milj. euroa):

- Toimitilahankkeet, jotka liittyvät Senaatin korotettuun investointivaltuutteen ja tiettyjen toimitilahankkeiden nopeutettuun käynnistämiseen, ja joilla on vuokravaikutuksia vuodelle 2021
- Poliisin sähköautojen latausasemaverkoston valtakunnallinen laajentaminen, vuoden 2021 osuus
- SIS-asetusmuutoksen vuoden 2021 puuttuva rahoitusosuus (määrärahan palauttaminen momentille 26.10.01)
- HE xx/2020 Tartuntatautilain väliaikaisen muutoksen taloudelliset vaikutukset poliisille vuonna 2021

Näkymät kehyskaudelle - tarve pitkän tähtäimen suunnitteluun ja yli hallituskauden yltävään rahoituspohjaan

Hallitusohjelman mukaisesti poliisien määrää nostetaan vuoteen 2023 mennessä 7 500 htv:n tasolle (HO 2019). Kevään 2020 kehyspäätöksessä tähän tarkoitukseen osoitettiin määrärahaa. Määrärahalisäyksellä on voitu turvata päivittäisrikostorjunnan ja ennalta estävän valvonta- ja hälytystoiminnan resursointia sekä osoittaa PNR direktiivin täytäntöönpanoon ensi vaiheen resurssit. Lisämäärärahalla on myös osoitettu poliisiyksiköille RTA-tehtäviin tarvittu lisäresurssi sekä katettu pienempiä

erillisresursointitarpeita. Nämä painopisteet ovat edelleen ohjaavia, kun poliisien määrää nostetaan kohti tavoitetta.

RTA-tehtävillä tarkoitetaan strategista ja taktista analyysia, joka on osa tietojohtoista poliisitoimintaa ja joka edesauttaa poliisin operatiivisen toiminnan kohdentamista suunnitellusti ja analysoituun tietoon perustuen. RTA-toiminnalla tavoitellaan myös ennalta estävyyden paranemista ja poliisitoiminnan vaikuttavuuden lisäämistä kaikilla toiminnan osa-alueilla.

Riittävän kehystason puuttuessa vahvana riskinä on poliisin turvallisuuspalveluita koskevan kysynnän ja poliisin mahdollisuuksien välisen kuilun syveneminen tulevana vuosina. Poliisin venyminen on nyt maksimoitu ja tilanne alkaa näyttäytyä operatiivisessa vasteessa samoin kuin työhyvinvoinnissa yhä selvemmin. Tämä käy ilmi myös valmistuneesta valvonta- ja hälytystoiminnan tila -selvityksestä.

Poliisin keskeisimpänä haasteena tulevana vuosina on toiminnan ja talouden yhteensovittaminen erityisesti huomioiden kehittämistarpeet vähenevien resurssien ja toimintaympäristön muutosten johdosta sekä uusien lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden täytäntöönpano. Yhtenä suurimmista lisäkustannuksia aiheuttavista, mutta rahoituksen puolesta yhä avoinna olevista kysymyksistä ovat poliisin toimitilamenot ja ajoneuvot. Ajoneuvokaluston investointivelkaa saadaan kurrottua pienemmäksi vuosien 2020-2021 aikana. Myös riittävä ICT-resursointi tulee taata.

Toivottavaa on, että hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan valtion toimijoille taataan terveelliset ja turvalliset toimitilat, toteutuu myös rahoitusratkaisuuksissa. Hallitus on vuoden 2020 IV lisätalousarviota koskevissa neuvotteluissaan sopinut noin 200 milj. euron toimitilahankkeiden nopeutetusta käynnistämisestä SM:n, STM:n ja MMM:n hallinnonaloilla, ja että näistä aiheutuvat vuosittaiset vuokramenot otetaan lisäyksinä huomioon ao. virastojen toimintamenomäärärahoissa sekä huomioidaan Senaatti-kiinteistöjen vuotuisissa investointi- ja lainanottovaltuuksissa 2021-2024.

Keskipitkällä aikavälillä Poliisihallitus lähtee siitä, että hallintovaliokunnan vuosituhanen alussa määrittelemä poliisimiesten taso – 7850 poliisimiestä silloisena htv -tasona – olisi nykyisessä turvallisuustilanteessa se kestävä minimivaatimus, johon tulevana vuosina olisi kansallisen turvallisuuden ja poliisin tehtävistä selviytymisen vuoksi palattava. Tästä tavoitteesta ollaan kaukana. Poliiseja tarvitaan tästä huolimatta lisää kansalaisten tarpeita varten – turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Poliisille osoitetuilla lisämäärärahoilla poliisimiesten määrän lasku on saatu hetkellisesti pysäytettyä. Poliisin resursseja arvioitaessa on huomioitava, että vuonna 2021 koulutettuja poliisimiehiä arvioidaan olevan noin 7 500, eikä kaikkia voida tiedossa olevalla määrärahasolla heti rekrytoida poliisikoulutusta vastaaviin tehtäviin poliisin palvelukseen, mikä katkaisee positiivisen kehityksen poliisikoulutettujen työllistymisessä alansa tehtäviin. Positiivista kehitystä, joka mahdollistaa vuodelle 2021 melkein 7 500 poliisimiehen tason, ei tule katkaista.

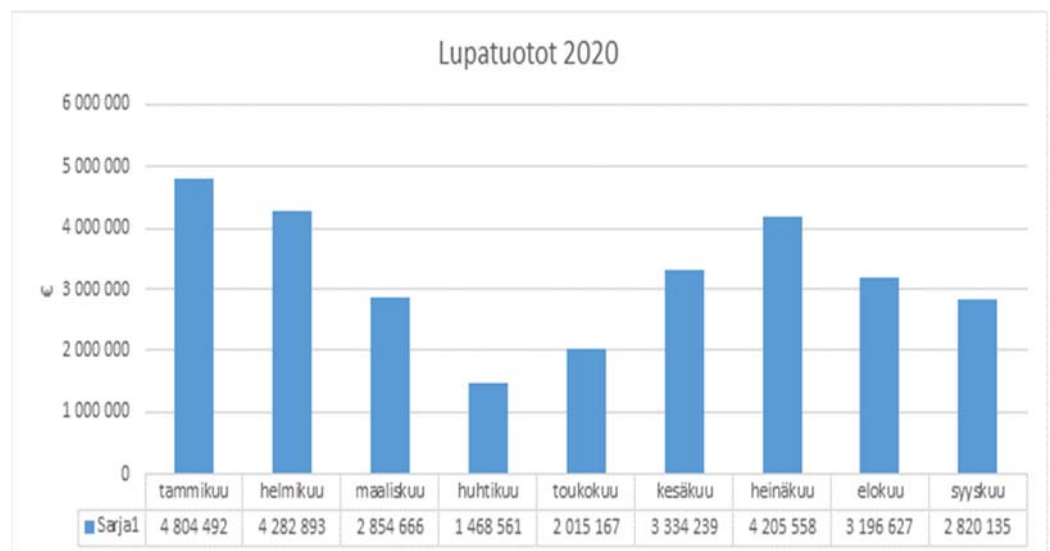
Huolimatta siitä, että poliisin toimintamenomomentti on euromääräisesti suuri, sen liikkumavara on todella pieni. Esimerkiksi pelkästään Tuve-palvelusopimuksen ja Palkeiden vastaavan palvelusopimuksen yhteenlaskettu summa on noin 36 milj. euroa. Poliisin ykkösprioriteetti on

poliisimiesmäärän ylläpito, jonka rahoitus tulee turvata ja samalla varmistaa kohtuullinen toiminnallinen taso. Painotettaessa henkilöstön määrää muun rahoituksen tarve synnyttää kasvavaa velkaa joka vuosi eteenpäin. Ajoneuvokaluston uusiminen, varusteluhankinnat tai teknologiseen kehitykseen vastaaminen muodostuvat yhä vaikeammiksi.

2. Haasteellisen pandemiatilanteen vaikutukset vuosille 2020 ja 2021

Siirtyvää erää kohdentui vuodelta 2019 noin 41 milj. euroa vuodelle 2020. Vuodelta 2020 siirtyvän erän ennustetaan olevan noin 20 milj. euroa vuodelle 2021. Tämä summa on poliisin alustavan sisäisen kehysjaon pohjalla. Tarkan siirtyvän erän arvion esittäminen on tässä vaiheessa vuotta haastavaa. Korona-pandemia ja etenkin sen mahdollinen pitkittyminen heikentävät taloustilanteen arviointia. Korona-pandemiasta aiheutuvien rajoitustoimien vaikutuksen kestoja tai poliisin sisäisen sairastavuuden kehitystä on vaikea ennakoita. Nykyresurssitilanne on ollut kuitenkin tähän asti hyvä. Vuoden 2020 lisätalousarviot ja etenkin Korona-epidemiasta aiheutuvien kulujen korvaaminen ovat olleet tärkeässä roolissa.

Lupatuotot tulevat laskemaan alle budjetoidun (laskua noin 15 milj. euroa). Maksullisen toiminnan periaatteiden mukaisesti myös kuluja jää toteuttamatta joltain osin vastaavasti. Kevät ja kesäkuukaudet ovat huippusesonkia keskeisten matkustusasiakirjojen kysynnässä. Normaalisti poikkeava lupatuottokertymä tulee näkymään koko vuoden 2020 toteutumassa sekä nykytilanteen perusteella myös vuonna 2021. Vuoden 2020 lupatuottojen kertymä (tammi-syyskuu 2020) näkyy alla olevassa kaaviossa, yhteensä lupatuottoja on kertynyt siihen mennessä vajaa 30 milj. euroa.

Vuonna 2020 poliisin henkilöstömäärän rahoituksen mahdollistamana tavoitteena on saavuttaa noin 7 400 poliisin taso (htv) ja muun henkilöstön osalta noin 2 400 htv:n taso. Vähintään sama poliisimiesmäärä kyetään ylläpitämään vuonna 2021. Valmistuvia arvioidaan vuonna 2021 olevan 352 henkilöä. Poliisi on rekrytoinut määräaikaista lisähenkilöstöä Korona-pandemian vuoksi vuonna 2020.

Pandemian vaikutus toiminnan näkökulmasta

Pandemia on näkynyt poliisin operatiivisessa toiminnassa monin tavoin, mm. samalla kun yleisten paikkojen järjestyshäiriöt ym. ovat vähentyneet, on kotihälytysten määrä kasvanut. Liikennemäärät ovat olleet pienemmät, mutta törkeät liikenteen vaarantamiset ovat lisääntyneet, rattijuopumusten määrä myös.

3. Poliisitoiminta

Poliisin toimintaa kuvaavat toiminnalliset tunnusluvut ja tulosmittarit on esitetty tämän lausunnon liitteenä 2. Ne kuvaavat toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia ja peilautuvat useassa tapauksessa suoraan poliisin resurssitasoon.

Valvonta- ja hälytystoiminta sekä liikenneturvallisuus

Vuonna 2020 kiireellisten hälytyspalvelujen saatavuus ja toimintavalmiusaika on pystytty säilyttämään hyvällä tasolla. Alkuvuonna 2020 kotihälytystehtävien määrässä on ollut kasvua samoin kuin ns. alkoholisidonnaisissa hälytystehtävissä. Vuonna 2021 ja koko kehyskaudella kiireellisten hälytyspalveluiden saatavuus on edelleen poliisin prioriteetti.

Poliisin toimintavasteen ylläpito on perusedellytys niin uusiin uhkiin kuin perinteisiin kiireellisiin hälytystehtäviin vastaamisessa. Kyse on käytännössä toimintakykyisten kenttäpoliisipartioiden riittävästä määrästä sekä suorituskkyisistä välineistöstä. Poliisin resursointia erityisesti harvaan asutuilla ja haastavan palvelutason alueilla lisätään. Katuturvallisuutta ylläpidetään ja poliisin näkyvyyttä lisätään mahdollisuuksien mukaan häiriöalttiilla alueilla sekä suurissa yleisötilaisuuksissa. Poliisin toiminnassa painotetaan resurssien mahdollistamalla tavalla ennalta estävää toimintaa.

Yhden poliisipartion lisäys 24/7 -toimintaan vaatii 14 poliisin lisäyksen. Jo pelkästään heikoimman toimintavalmiusajan alueiden ensivasteen parantaminen täysimääräisesti vaatisi useiden kymmenien miljoonien eurojen pysyvän määrärahalisäyksen poliisille.

Poliisille vuodelle 2021 osoitettu 10 milj. euron lisärahoitus erityisesti ajoneuvohankintoihin parantaa osaltaan käyttökelpoisen perusajoneuvokaluston saatavuutta kentän tarpeisiin. Kalusto- ja välineinvestointeihin tulee kuitenkin edelleen tulevana vuosina panostaa, jotta poliisin työturvallisuus ja toimintakyky nykypäivän muuttuvassa toimintaympäristössä ja turvallisuusuhkissa voidaan turvata. Peruskaluston varmistamisen lisäksi on huomiotava myös poliisin operatiivisen toiminnan erityistarpeet ja -hankinnat, joista esimerkkeinä voidaan mainita mm. RPAS -toiminta ja erikoiskalusto vaati-
viin tehtäviin.

Liikennevalvonnan vaikuttavuus pyritään säilyttämään huolimatta siitä, että liikennevalvontaan kohdennettua työaikaa joudutaan osoittamaan myös muihin poliisin lakisääteisiin tehtäviin, etenkin kiireellisten hälytystehtävien hoitamiseen. Tilannetta kompensoidaan kehittämällä edelleen valvonnan kohdentamista, poliisiyksiköiden liikenneanalyysiä, tietojohtoisuuteen perustuvaa liikennevalvonnan suunnittelua ja johtamista kaikilla liikennevalvonnan osa-alueilla sekä lisäämällä ja laajentamalla automaattista liikennevalvontaa. Poliisin paljastamien rattijuopumusten, törkeiden liikenneturvallisuuden vaarantamisen taso sekä raskaan liikenteen valvonnan taso pyritään säilyttämään hyvällä tasolla.

Uusi tieliikennelaki on tullut voimaan 1.6.2020 ja sen myötä liikenteessä tapahtuvat rikkomukset käsitellään hallinnollisina liikennevirhemaksuina. Tämä tarkoittaa poliisissa paitsi lisääntyviä suoritteita, uutena tehtävänä hallinnollisten seuraamusten ja oikaisuvaatimusten käsittelyä, myös täysin uudenlaisen prosessin omaksumista. Liikennevirhemaksujen käsittely vaatii myös suuria muutoksia tietojärjestelmissä.

Valvonta- ja hälytystoiminnan tilaselvitys valmistui joulukuussa 2019. Selvitysmiehen tehtävänä oli kartoittaa poliisin valvonta- ja hälytystoiminnan nykytila ja selvittää, millä keinoilla toimintaa tulisi kehittää, jotta toiminnan tehokkuus, tuottavuus, suorituskyky ja vaikuttavuus ovat parhaalla mahdollisella tasolla nyt ja lähitulevaisuudessa ottaen huomioon muun ohella toimintaympäristö ja sen ennustetut muutokset. Näkökulmina kehittämislle ovat erityisesti luottamus poliisiin, johtaminen ja tulosohtaus, tietojohtoinen toiminta, tuloksellisuus ja sen mittaaminen, resurssit ja toimitilat, työturvallisuus, kalusto ja muut varusteet, koulutus ja rekrytointi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, työhyvinvointi, yhteistoiminta, ulkoinen viestintä sekä teknologinen kehitys operatiivisen toiminnan tukena. Pitkän aikavälin tavoitteilana on, että v. 2030 Suomessa on toimintaympäristö huomioiden riittävästi resursoitu, ajanmukaisella teknologialla varustettu, hyvin koulutettu ja johdettu, tehokas, tuottava, suorituskykyinen ja hyvinvoiva poliisi, jonka toiminta on vaikuttavaa ja kansalaisten luottamus sitä kohtaan on korkealla tasolla.

Selvitys sisältää n. 50 toimenpide-ehdotusta, joiden täytäntöönpano on käynnissä priorisoidun ja aikataulutetun toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Erityisiä haasteita on muun muassa työssä jaksamisessa, suojavälineiden ajantasaisena pitämisessä, perusajoneuvokaluston ylläpitämisessä ja resursseissa. Väline- ja kalustohankintoihin on voitu nyt panostaa, samoin perusajoneuvokaluston uusimisvelkaa voidaan kuroa poliisille osoitella lisämäärärahalta. Lisäksi kameravalvontakartasto on saatu käyttöön ja mm. kameravalvonnan hyödyntämistä sekä mobiiliratkaisujen hyödyntämistä kehitetään parhaillaan. Toimintavalmiusajoista ja HARVA -alueiden tilanteesta on laadittu erillinen toimintavalmiusaikatyöryhmän raportti, josta tarkemmin jäljempänä. Toimintaympäristön muuttuminen ja lisääntynyt väkivalta poliisia kohtaan ym. edellyttävät toimintataktiikan jatkuvaa kehittämistä. Kiireellisistä A-luokan hälytystehtävistä lähes joka toinen hoidetaan vähintään kahdella poliisipartiolla.

Harva-alueet

Toimintakykyisten poliisipartioiden tulee jakaantua valtakunnallisesti, painopisteen ollessa suurissa kaupungeissa, joihin myös poliisin tehtävämäärät painottuvat. Nykyresursseilla poliisin mahdollisuudet yleisvalvontaan tai muuhun kansalaisille näkyvään toimintaan harva-alueilla ovat olleet lähes olemattomat.

Hallitusohjelma edellyttää viranomaisten läsnäolon ja näkyvyyden lisäämistä erityisesti alueilla, joissa on heikoin palvelutaso. Lisäksi hallitusohjelma edellyttää, että poliisille määritellään enimmäisvasteajat koko Suomeen. Erityisen paljon harva-alueita on Itä-Suomen, Pohjanmaan, Oulun ja Lapin poliisilaitosten alueella.

Poliisin toimintavalmiusaikatyöryhmä laati esityksen uudeksi toimintavalmiusajan tarkastelumalliksi. Malli perustuu viisiportaiseen riskiluokitteluun

ja siinä tarkastellaan ainoastaan A-kiireellisyysluokan tehtäviä. Enimmäisvasteajat määritellään riskialueittain. Viisiportainen toimintavalmiusajamalli on tarkoitus ottaa vuoden 2021 alusta osaksi poliisin tulosseurantaa. Toimintavalmiustyöryhmä on esittänyt myös muita toimenpiteitä, joilla poliisilaitosten toimintavalmiutta on mahdollista kehittää.

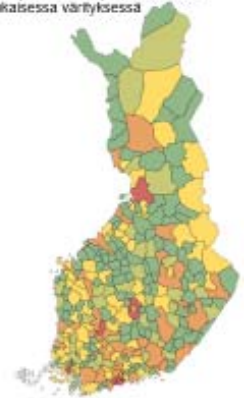
Toimintavalmiusajatyöryhmän esitys ja toimenpidesuosituksset (8 kpl):

1. Toimintavalmiusaika lasketaan jatkossa vain kiireellisille hälytystehtäville (A-kiireellisyysluokka), koska näissä tilanteissa korostuu tarve nopeasti aloitettaville poliisin toimenpiteille.
2. B-kiireellisyysluokan tehtävien osalta puhutaan jatkossa poliisin palvelukykyajasta. Palvelukyky aika mitataan toimintavalmiusajasta erillisenä.
3. Työryhmä yksimielisesti esittää uudeksi toimintavalmiusajan tarkastelumalliksi viisiportaiseen riskiluokitteluun perustuvaa mallia. Mallissa tarkastellaan ainoastaan A-kiireellisyysluokan tehtäviä ja enimmäistoimintavalmiusajat määritellään riskialueittain.
4. Toimintavalmiusajan laskenta leikkaantuu 120 minuutissa. Tämä tarkoittaa sitä, että tehtävän toimintavalmiusaika voi olla enintään 120 minuuttia ja yli menevä aika jää pois laskennasta. Tällä tavoin laskennassa saadaan huomioitua virheelliset kirjaukset tai tilanteet, joissa aikaleima puuttuu.
5. Raportin alaluvussa 8.2 esitelty tietojohdoisen poliisitoiminnan ohjaustyökalu otetaan käyttöön.
6. Harva-alueiden toimintavalmiusaikojen parantamiseksi esitetään kohdennettua lisäresursointia raportin alaluvun 6.1 mukaisesti ("HARVA-partiot" tiettyihin poliisilaitoksiin).
7. Erillisen viranomaisten yhteisen kuljetustoiminnan perustaminen hoitamaan vankien ja muiden kiinniotettujen kuljetuksia sekä kärkejävartiointia.
8. Selvitetään mahdollisuudet yhteistyöhön ambulanssihelikopterioperaattoreiden kanssa tietyissä kiireellisiin hälytystehtäviin liittyvissä poliisipartion kuljetuksissa harva-alueilla.

Toimintavalmiustyöryhmän esitys

Enimmäistoimintavalmiuserajat

Riskialue	Enimmäistoimintavalmiuserajat 80 % A-kiireellisyiden tehtävistä – toimintavalmiuserajat	TOTEUMA 2019 80 % A-kiireellisyiden tehtävistä – toimintavalmiuserajat
Isot kaupungit (yli 120 000 asukasta)	11 minuuttia	7,13–11,14 minuuttia
Kaupunkimainen kunta	18 minuuttia	8,88–37,37 minuuttia
Taajaan asuttu kunta	30 minuuttia	13,32–47,85 minuuttia
Maaseutumainen kunta	35 minuuttia	18,32–41,80 minuuttia
Maaseutumainen kunta, jossa ka 50 tai alle A-tehtävää vuodessa	55 minuuttia	14,23–144,26 minuuttia

Kuntajako aselettujen tavoitteiden
mukaisessa värttyksessä

9

Hallituksen esitys 4,1 milj. euron kohdentamisesta mm. tähän tarkoitukseen mahdollistaa alustavasti noin 30 htv:n, erityisesti Harva -alueille kohdennettavan, lisäyksen ensi vuodesta alkaen. Lisäyksellä voidaan aloittaa toimintavalmiuserajatyöryhmän suositusten ensi vaiheen täytäntöönpano ja se kohdentuu toimintavalmiuserajatyöryhmän raportin esitysten mukaisesti niihin poliisilaitoksiin, joissa on eniten sellaisia harvaan asuttuja maaseutumaisia kuntia (ka 50 tai alle A-tehtävää vuodessa), joissa ei tällä hetkellä saavuteta työryhmäraportissa esitettyjä ja enimmäistoimintavalmiuserajoja A-kiireellisyysluokan hälytystehtävissä. Tällaisia kuntia on yhteensä 19 kappaletta (Enontekiö, Utsjoki, Hailuoto, Halsua, Pello, Soini, Puumala, Rautavaara, Pyhäntä, Pihtipudas, Posio, Perho, Lestijärvi, Keitele, Salla, Puolanka, Muonio, Kinnula ja Kolari) ja ne jakautuvat poliisilaitoksittain seuraavasti:

1. Lappi = 7 kuntaa
2. Pohjanmaa = 4 kuntaa
3. Itä-Suomi = 3 kuntaa
4. Oulu = 3 kuntaa
5. Sisä-Suomi = 2 kuntaa

Harva -alueiden osalta Oulun, Pohjanmaan ja Sisä-Suomen poliisilaitoksilta edellytetään yhteistä suunnitelmaa poliisilaitosten raja-alueiden harvaturvan (näkyvyyden ja toimintavalmiuserajien) parantamisesta.

Työryhmän minimisuositus poliisin näkyvyyden ja toimintavalmiuserajien parantamiseksi Harva -alueilla on 120 henkilötyövuoden lisäys, jolla saatisiin kahdeksan 24/7 toimivaa poliisipartiota.

Tasapuolisten poliisipalvelujen tarjoaminen koko maassa on haastavaa. Poliisi pyrkii tietojohdosta poliisitoimintaa kehittämällä ja tehostamalla pitämään HARVA-alueiden toimintavalmiuserajat vähintään nykyisellä tasolla ja mahdollisuuksien mukaan myös niitä parantamaan. Teknologian hyödyntäminen voi osaltaan vähentää poliisipartioiden sidonnaisuutta esimerkiksi

etsintätehtävissä, ja siten vapauttaa työvoimaa muualle. Varsinaista päivittäistä poliisityötä ja *poliisin näkyvyyttä*, sekä siten harva-alueiden asukkaiden turvallisuudentunnetta, teknologia ei sen sijaan lisää tai korvaa.

Rikostorjunta

Rikostutkinnan kokonaiskuormitus on noussut viime vuosien aikana. Tutkinta kestää keskimäärin kauemmin, koska rikokset ovat usein aiempaa vaativampia selvittää. Monimutkaistuneen toimintaympäristön, kansainvälistymisen ja teknisen kehityksen lisäksi rikostutkintaan liittyvät muotomääräykset ovat kasvaneet jatkuvasti perusoikeuksien tuomien muutosten myötä. Esimerkiksi vuoden 2014 alusta voimaan tullut suuri esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakipaketti on lisännyt rikostutkinnan työtä merkittävästi.

Turvallisuustilanteen muutos tarkoittaa rikostorjunnassa voimakasta panostusta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen eli henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten, seksuaalirikosten sekä yhteiskunnan ja elinkeinoelämän rakenteita murentavien rikosten torjunnan suorituskyvyn varmistamiseen. Erityisesti huomioidaan lapsiin kohdistuvat rikokset ja perhe- ja lähisuhdeväkivallan torjunta sekä varmistetaan osapuolien ohjaus muihin viranomaispalveluihin. Törkeiden väkivaltarikosten, lähinnä henkirikosten ja törkeiden pahoinpitelyjen pitkän aikavälin kehityksessä on havaittavissa epäsuotuisaa kehitystä. Valtaosa näistä rikoksista kytkeytyy päihteisiin ja päihteiden käyttöön. Huumausaineiden käyttö on ollut jatkuvassa kasvussa, mikä osaltaan heijastuu törkeän väkivaltarikollisuuden kasvuun.

Lisäksi toimintaympäristön muutos edellyttää resurssien kohdentamista ennalta estävään toimintaan sekä erityisesti akuutteihin ja aikaa vieviin ilmiöihin, kuten väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin sekä vihapuheen torjuntaan. Haasteena on, että nykyresursseilla toimintaa joudutaan priorisoimaan ja pitkäjänteinen osaamisen kehittäminen on vaikeata. Päivittäisrikostutkinta on valvontatoiminnan ohella ollut sopeuttamistoimenpiteiden kohteena menneinä vuosina työmäärän lisääntyessä. Tämä näkyy työn kuormittavuuden merkittävänä kasvuna. Rikoslakirikosten selvitystason pitäminen nykytasolla on muuttunut yhä haastavammaksi, vaikka rikosprosessiketjun nopeuttamiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi onkin tehty kehittämistoimenpiteitä. Tätä kehittämistyötä jatketaan edelleen niin poliisissa kuin yhteistyössä syyttäjälaitoksen kanssa.

Kehittämistoimenpiteistä keskeisimpinä voidaan mainita poliisin vastaanottaman sähköisen rikosilmoituksen uudistus, jossa kansalaista ohjataan poliisin sähköisessä asiointissa entistä parempaan laatuun kysymällä yleisimmät rikosnimikkeet yksityiskohtaisesti. Lisäksi kysyttävä tieto tullaan vastaanottamaan poliisin tietojärjestelmän rakenteisiin suoraan ilman välikäsiä, jolloin yksittäisen ilmoituksen kirjaamiseen kuluu poliisilta vähemmän aikaa. Osio kerrallaan toteutettavaan kokonaisuuteen on syyskuun alusta syötetty lokakuun puoleenväliin mennessä kansalaisten toimesta 26 000 rikosilmoitusta, mikä vuositasolla tarkoittaa noin 208 000 sähköisesti vastaanotettua rikosilmoitusta.

Poliisihallitus on tukenut rikosprosessin sähköistämistä myös kuulustelumakkeiden sähköisellä allekirjoitusratkaisulla. Tavoitteena on, että poliisi siirtyisi kokonaan sähköiseen esitutkintapöytäkirjaan ja syyttäjälaitos sekä tuomioistuineläitos tukisivat omalta osaltaan tätä menettelyä.

Päivittäisrikosten ja muun vakavan rikollisuuden tutkinnan tehostamiseksi poliisi on ottanut käyttöön myös KASTU-järjestelmän, jossa epäillyn kasvo-kuvaa (esim. valvontakamerankuva) voidaan hakea biometrisesti poliisin tuntomerkkirekisteristä. Näin tehden epäillyn henkilöllisyys on hyvän kasvo-kuvan avulla selvitettävissä nopeasti. Järjestelmä on osoittautunut tehok-kaaksi esimerkiksi väärennysten ja erilaisten petorikosten tutkinnassa.

Edellä mainitun lisäksi poliisi hyödyntää rikostorjunnassa myös uutta Ka-meravalvontakartastoa sekä POUTA-pilvipalvelua, jolla poliisille voi lähet-tää linkin kautta suuria tiedostomassoja, kuten valvontakameran videoita. Pouta eli poliisin ulkoinen tallennuspalvelu otettiin operatiiviseen käyttöön 1.1.2020. Tarpeet sähköisen aineiston vastaanottoon ovat nousseet esille kansalaisilta, yrityksiltä ja poliisiyksiköiltä saaduissa palautteissa. POUTA-järjestelmä kehitettiin osana poliisin Timantti-hanketta ja EU:n Sisäisen tur-vallisuuden rahaston tukemana. POUTAa voidaan hyödyntää esimerkiksi digitaalisten kuvien, videoiden tai asiakirjojen välittämisessä kansalaisilta ja yrityksiltä poliisille. Aiemmin aineisto oli noudettava poliisin toimesta ja ai-neisto toimitettiin hyvin erilaisilla tallennusvälineillä. Pouta mahdollistaa no-pean, luotettavan ja tietoturvallisen tavan sähköisen aineiston toimittami-seen poliisille. Poutan käyttöönoton arvioidaan vapauttaneen poliisin työai-kaa aineiston kuljettamisesta rikostutkintaan ja sitä tukevaan toimintaan. Lainsäädäntömuutokset ovat lisänneet esitutkinnassa tehtäviä, joiden myötä toimenpiteiden määrä ja edelleen prosessin kesto kasvavat. Erityi-sesti petosrikosten siirtyminen tietoverkkoihin ja rikollisuuden kansainvälis-tyminen aiheuttavat tutkinnan vaativuuden lisääntymistä ja nostavat esitut-kinnan kustannuksia ja pitkittävät tutkinta-aikoja. Tämä kehitys on voinut tapahtua ilman, että poliisin esitutkintaan olisi samalla kohdistettu lisäresur-sointia.

Rikoslakirikosten määrä tulee vähenemään kehyskaudella, sillä 1.6.2020 alkaen voimaan tulleen tieliikennelain uudistuksen myötä nykyisiä liikenne-rikkomuksia on siirtynyt tieliikennelain piiriin eivätkä ne ole enää rikoslain mukaisia rikoksia vaan tieliikennelain mukaisia hallinnollisia seuraamuksia. Tämä vaikuttaa monin osin rikostorjunnan tuloksellisuutta kuvaaviin tun-nuslukuihin.

Erityisen huolestuttavana on nähtävä myös Etelä-Suomen aluehallintovi-raston tutkimustulokset rikostorjunnan psykososiaalisen kuormittavuuden korkeasta tasosta erityisesti päivittäisrikostutkinnassa työskentelevien poli-iisien keskuudessa. Merkittävänä tekijänä tähän voidaan perustellusti arvi-oida olevan nimenomaan suuret juttumäärät suhteessa työhön käytettä-vissä oleviin resursseihin. Poliisin julkisuuskuvan ja hyvätasoisien kansa-laisuottamuksen ylläpitämiseksi myös päivittäisrikostutkinnassa onnistumi-sella on aivan keskeisen tärkeä merkitys. Rikosten luonteen muuttuessa yhä monimutkaisemmiksi vaatii niiden selvit-täminen enemmän resursseja, keinoja ja osaamista.

Poliisi on esittänyt ns. PNR -lainsäädännön (*Laki lentoliikenteen matkusta-jarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa sekä eräät siihen liittyvät lait*) täytäntöönpanoon lisäresursseja kehyskau-delle. Lain täysimääräisen täytäntöönpanon on arvioitu edellyttävän lisäre-sursseja lähes 60 henkilötyövuoden verran. Poliisin määrärahataso on mahdollistanut tästä vain noin kolmanneksen resursoinnin. Pääosin EU-

rahaston tuella rakennetun PNR-tietojärjestelmän pysyviä ylläpitomenoja, n. 1,8 milj. euroa, ei ole poliisin rahoitustasossa huomioitu ollenkaan. Talousrikostorjunnan vaikuttavuuden lisäämiseksi pyritään reaaliaikaiseen rikostutkintaan, avoinna olevien juttujen määrän vähentämiseen, tutkinta-aikojen lyhentämiseen ja takaisin saadun rikoshyödyn määrän kasvuun. Näitä tavoitellaan entistä tiiviimmällä poliisi-syyttäjä -esitutkintayhteistyöllä ja tehokkailla rikoshyödyn jäljittämistoimenpiteillä. Myös yhteistyötä keskeisten yhteistyötahojen kuten verohallinnon, ulosoton ja pesänhoitajien kanssa kehitetään. Poliisin sähköinen pankkitiedusteluun on saatu valtiovarainministeriöltä käyttöönottopäätös. Järjestelmä on hyväksyntätestauksessa ja hallinnon hyväksyntäprosessissa. Järjestelmä saataneen ensimmäisten pankkien kanssa tuotantoon kuluvan vuoden puolella ja ensi vuonna lisätään pankkeja vaihteittain järjestelmään. Järjestelmä tehostaa ja nopeuttaa tilitietojen saamista rahoituslaitoksilta vähentämällä siihen käytettävää tutkijoiden sekä rahoituslaitosten henkilöstön työaikaa ja on myös omiaan lyhentämään tutkinnan aloitusviiveitä poliisissa. Täysimääräisen käyttöönoton on arvioitu vapauttavan poliisin työaikaa jopa 120 henkilötyövuoden verran muihin poliisin tehtäviin.

Tietoverkoissa tapahtuva tai niitä hyväksikäyttäen tehty rikollisuus on kasvussa. Tämä rikollisuus on ns. rikoslajineutraalia ja nopeasti muuttuvaa, moninaista, kansainvälistä ja volyymiltaan globaalisti valtavaa. Poliisia haastaa perinteisen tietoverkkorikollisuuden lisäksi ns. Darknetissä tapahtuva rikollisuus, joista esimerkkeinä voidaan mainita huumekauppa, lapsiin kohdistuneet rikokset ja laiton asekauppa.

Tietoverkkorikollisuuden torjunnassa toteutetaan kansallisen kyberstrategian täytäntöönpano-ohjelmassa esitetyt toimenpide-ehdotukset erityisesti ennalta estävän toiminnan osalta sekä osallistutaan uuden kansallisen kyberstrategian ja sen toimeenpano-ohjelman valmisteluun. Kyberrikostorjuntakeskuksen toimintakyvyn vahvistuessa vaikeutetaan vakavan ja järjestäytyneen tietoverkkorikollisuuden toimintamahdollisuuksia. Osallistutaan kansainvälisiin ja kansallisiin kyberharjoituksiin yhteistoiminnan kehittämiseksi poliisin ja muiden viranomaisten välillä sekä kehitetään poliisin omaa kyvykkyyttä havainnoida, estää ja hallita sen omaan toimintaan kohdistuvia kyberuhkia. Poliisille osoitetun 4,1 miljoonan euron lisämäärärahan turvin voidaan lisätä tietoverkoissa tapahtuvien ja tietoverkkoja hyväksikäyttäen tehtyjen rikosten tutkinnan ja torjunnan resursseja poliisilaitoksissa.

Poliisi ennalta estää ja paljastaa edelleen törkeää huumausainerikollisuutta ja kiinnittää huomiota käyttäjien tehokkaaseen hoitoonohjaukseen viranomaisyhteistyössä. Tietoverkkoja hyväksikäyttäen tapahtuvan huumausainerikollisuuden torjumiseksi poliisi panostaa verkkotiedusteluun ja valtakunnallisen tilannekuvan luomiseen sekä PTR-yhteistoimintaan. Poliisi pyrkii vaikeuttamaan järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa ja integroitumista yhteiskuntarakenteisiin hallinnollisessa torjuntamenettelyssä sekä tukee henkilöiden irtautumista järjestäytyneen rikollisuuden ryhmistä (Exit-toimenpiteet). Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta rikoslajineutraalisti on PTR-viranomaisten toiminnan yhtenä painopisteenä. Suomessa vaikuttanut järjestäytynyt rikollisuus oli pitkään orientoitunut lähinnä huumausaine-, omaisuus- ja väkivaltarikoksiin. Viimeisten vuosien aikana järjestäytyneen rikollisuuden vahvistuminen, kansainvälistyminen ja laajentuminen taloudellisen rikollisuuden puolelle on jatkunut voimakkaana kehityssuuntana. Järjestäytyneen rikollisuuden vahvistuva rooli vaikeuttaa poliisitoimintaa, koska rikollinen toiminta piiloutuu aiempaa tehokkaammin laillisiin

yrittäjäyrityksiin ja monimutkaisiin, monesti rajat ylittäviin yhteistyömalleihin. Useiden viime aikojen tutkimusten mukaan järjestäytynyt rikollisuus hyödyntää jatkuvasti enemmän yritystoimintaa rikollisissa hankkeissaan ja laittomasti hankitun varallisuuden hyödyntämisessä. Rikollisuus hyödyntää aktiivisesti muun muassa yritystukia ja toimii aloilla, joilla uusien investointien kysyntä on suurta ja valvonta heikkoa. Tämä edellyttää poliisilta mm. yhä tiiviimpää kansainvälistä yhteistyötä.

Poliisi tehostaa ihmiskauppa- ja siihen liitännäisten rikosten torjuntaa v. 2021. Hallituksen budjettiriihipäätökseen sisältyvä 4,1 milj. euron lisämääräraha mahdollistaa ihmiskaupparikosten torjunnan resurssien lisäämisen 20 henkilötyövuodella mukaan lukien ihmiskaupparikosyksikön perustamisen Keskusrikospoliisiin.

Telekuuntelujärjestelmä on yksi keskeisistä poliisin rikostorjunnan järjestelmistä. Nykyinen järjestelmä on tullut käyttöikänsä päähän, ja uudella järjestelmällä kyettäisiin tehokkaammin vastaamaan muuttuneeseen ja digitalisoituneeseen toimintaympäristöön erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden osalta. Järjestelmän uudistaminen ei kuitenkaan sisältynyt tuoreeseen julkisen talouden suunnitelmaan. Kyseessä on useiden miljoonien eurojen investointi, jonka toteuttaminen kehyspäätöksen mukaisella määrärahasolla on erittäin haastavaa. Samanaikaisesti televalvonnan vuotuiset käyttömenot kasvavat noin 0,8 miljoonalla eurolla 5G -päivitysten myötä. Telekuuntelujärjestelmä on poliisin lisäksi Rajavartiolaitoksen, Tullin, puolustusvoimien ja Suojelupoliisin käytössä ja se tukee osaltaan myös kansainvälistä operatiivisen toiminnan yhteistyötä.

Ympäristörikokset, joissa pyritään välttämään päästöjen ja jätteiden asianmukaisesta käsittelystä aiheutuvia lisääntyviä kustannuksia sekä vaadittavia suojeleinvestointeja, muodostuvat toimijoille yhä tuottoisammaksi rikoshyödyksi. Laittoman jätekaupan tuotot arvioidaan kansainvälisellä tasolla olevan huumausaineiden salakuljetuksella saatavien tuottojen suuruusluokkaa. Onkin todennäköistä, että viranomaisten tietoon tuleva ympäristörikollisuus tulee lähivuosina lisääntymään. Europol pitää ympäristörikollisuutta yhtenä vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden uhkakuvana (Europol, SOCTA) ja siksi ympäristörikosten torjunta on yksi Europol Empact -prioriteeteista. Kyse on pääosin piilorikollisuudesta, jota on pyrittävä torjumaan ja paljastamaan tiiviissä yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa. Ympäristön turmelemiseen liittyvien ja viranomaisten tietoon tulleiden rikosten määrä on viime vuosina ollut lievässä kasvussa. Vuosittain esitutkintaviranomaiset ovat saaneet tietoonsa noin 500 rikoslain mukaista ympäristörikosta ja noin 200 rikoslain mukaista luonnonvararikosta. Näiden lisäksi esitutkintaviranomaisten tietoon on tullut noin 400 ympäristöön liittyvää rikoslain terveyttä ja turvallisuutta vaarantavaa rikosta sekä satoja rikkomustapauksia.

Törkeät ympäristön turmelemisen tekemuodot toteutetaan tyypillisesti liiketoiminnan yhteydessä. Valtaosa törkeistä tekemuodoista liittyy erilaisten jätteiden muodossa tapahtuneeseen ympäristön pilaamiseen sekä osin tai kokonaan lupaehtojen vastaiseen toimintaan. Ympäristön turmelemiset liittyvät tyypillisesti jätteiden, jätemaan ja erilaisten kemikaalien säilytykseen, käsittelyyn tai maastoon dumpaamiseen sekä luvattomaan maanottoon tai maa-ainesten käsittelyyn ja säilyttämiseen. Kiertotalousteknologiaan liittyvä rikollinen toiminta tulee lähivuosina kasvamaan. Läntisen Euroopan maissa on tutkinnassa muun muassa tapaus, jossa Bio-dieselillä epäillään

saadun noin 100 miljoonan euron rikoshyöty. Myös Bio-kaasuun liittyy vastaavaa petospotentiaalia. KRP:n tutkiman suurimman rikoshyötytuomion teko on liittynyt kierrätysraaka-aineen luvanvastaiseen hyödyntämiseen asfalttituotannossa. Erityisesti Keski-Euroopassa rajat ylittävä jätteiden kuljetus ja dumpkaus ovat järjestäytyneen rikollisuuden harjoittamaa toimintaa, jossa tavoitellaan suuria rikoshyötyjä. Järjestäytynyt rikollisuus hakeutuu sellaisille yhteiskunnan alueille, josta on saatavissa mahdollisimman suuret rikoshyödyt.

Operatiivista yhteistyötä valvonta- ja esitutkintaviranomaisten välillä on tiivistetty perustettujen alueellisten yhteistoimintaverkostojen ja yhteiskoulutuksen avulla. Poliisilaitokset ovat Poliisihallituksen 19.11.2015 antamaan päätökseen johdosta perustaneet poliisilaitosten alueelle alkuvuodesta 2016 alueellisia ympäristörikosten torjuntaan ja kehittämiseen keskittyviä moniviranomaisyhmiä. Alueellisten ryhmien perustaminen on liittynyt ympäristörikostorjunnan strategiaan ja toimenpideohjelmaan. Ryhmien tehtävänä on muun muassa luoda toimivia alueellisia yhteistyömalleja, tunnistaa alueelle tyypillisiä ympäristörikoksia, kerätä tietoa koulutustarpeista ja syventää asiantuntemusta. Alueellisuuden lisäksi yhteistyöryhmiä on muodostettu myös teemakohtaisesti ja yhteistyöryhmillä on keskinäistä yhteistoimintaa.

Sekä ennalta estävän toiminnan kehittäminen, että paljastavan toiminnan kehittäminen viranomaisyhteistyössä kiinnijäämisriskin lisäämiseksi ovat keskeisiä viranomaisten toiminnan kehittämiskohteita.

Lupahallinto

Sakkolain muutoksen johdosta poliisi on käsitellyt 1.6.2019 alkaen kaikki ajokiellot, mikä on tarkoittanut noin 17 000 uutta ajokieltoasia vuosittain. Tämä on asettanut maksuttomalle lupahallinnolle (lupavalvonnalle) vuotuisen 30 henkilötyövuoden lisäystarpeen, joka on tuotu esiin tieliikennelain valmistelun yhteydessä ja edelleen resursointitarpeena julkisen talouden suunnitelmassa. Kyseessä on poliisin siviilivirkojen lisäys, jota ei ole voitu kattaa poliisin henkilöstöresurssien painottuessa poliisimiesten määrän lisäämiseen hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Tieliikennelain henkilöstöresursseja tai liikennevirhemaksujen käsittelyyn tarvittavan tietojärjestelmän kustannuksia ei ole huomioitu poliisin toimintamenoissa. Tietojärjestelmän rakentamiskustannukset ovat noin 4,7 miljoonaa euroa ja järjestelmän aikataulukriittisyydestä johtuen poliisi on vuosina 2019 ja 2020 kohdentanut tarvittavan rahoituksen muusta kehittämisrahoituksestaan järjestelmän rakentamiseen.

Korona-pandemia on vaikuttanut edellä kuvatun mukaisesti myös poliisin maksulliseen toimintaan matkustusrajoitteiden hiljennettyä matkustusasiakirjojen kysynnän. Lopulliset vaikutukset maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuteen ja poliisin lupatuottokertymään ja edelleen käytettävissä olevaan kokonaisrahoitukseen riippuvat pandemian ja rajoitusten kestosta paitsi Suomessa, myös muualla maailmassa.

Maastapoistamis- ja noutokuljetukset

Poliisin maastapoistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot pl. toiminnan henkilöstömenot, katetaan erilliseltä määrärahamomentilta, jonka taso on n. 7,6 milj. euroa. Momentin käyttö on vaihdellut viime vuosina johtuen mm. turvapaikkahakijatilanteen kehittymisestä. Maastapoistamistoiminnan

tehokkuuteen vaikuttavat myös poliisista riippumattomat syyt, mm. palautusten kohdemaiden haluttomuus ottaa vastaan kansalaisiaan.

Poliisin maastapoistamistoimintaa ei ole kokonaan keskeytetty koronaviruksen johdosta, mutta maastapoistamistoiminnassa huomioidaan korostetusti työturvallisuus ja palautettavien terveydentila, ettei toiminnassa aiheuteta poliisimiehille eikä palautettaville tarpeetonta riskiä sairastua koronavirukseen.

4. Poliisin keskeiset ICT-palvelut, kehittämishankkeet sekä ICT- ja materiaalihankinnat

Poliisin ICT-toiminnalla tarkoitetaan valtakunnallisia, päivittäisessä käytössä oleva tietojärjestelmiä, ICT-palveluita, laitteita ja ohjelmistoja sekä niiden kehittämiseen liittyviä hankkeita. Yhteiskunnan digitalisoituminen, tiedon määrän valtava kasvu ja toiminnan kehittämiseen lähes aina liittyvä ICT-kehittäminen lisäävät myös poliisin osalta ICT-ratkaisujen roolia.

Poliisin ICT-kustannukset ovat kasvussa, koska uusia tietojärjestelmiä otetaan käyttöön toiminnan muutosten ja kehittämisen edellytysten sekä lakisääteisten muutosten vuoksi. Luonnollisesti myös poliisin henkilöstömäärän suunniteltu kasvu sekä ICT:n laajempi hyödyntäminen lisäävät kustannuksia. Kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille tarjottavien sähköisen asiointipalvelujen tarjoaminen ja edelleen kehittäminen aiheuttavat myös lisäkustannuksia. Toimintavarmat ICT-palvelut ja niiden kehittäminen ovat poliisin toiminnan ja tarjottavien sähköisen asiointipalvelujen kannalta välttämättömiä ja nykyään laadukkaan viranomaistoiminnan perusedellytys.

Tästä huolimatta kehitystä ja ICT-palvelukustannuksia joudutaan priorisoida kaiken aikaa ja kustannustason nousua pyritään hillitsemään.

ICT-palvelutoiminta

ICT-palvelutoiminta kattaa valtakunnallisesti yli sadan poliisin toimialasidonnaisen tietojärjestelmän ylläpidon sekä pienkehityksen. Tämän lisäksi Hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) tieto- ja viestintätekniisten palveluiden käytön ja ylläpidon sekä Valtorin tarjoamat toimialariippumattomat (TORI) palvelut esimerkiksi puhelunvälityksen osalta. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu viranomaisverkon palvelut (Virve) ja tiettyjä lisenssikustannuksia.

TUVE kustannukset ovat kasvaneet viimeiset vuodet noin 5,7 % vuosivauhtia. Poliisin tekemän asiakasohjauksen ansiosta TUVE kustannustekijöihin on vaadittu leikkaavia toimenpiteitä ja vuosikasvun ennustetaan leikkaantuvan noin 2,5 %:iin kehyskaudelle.

Edellä kuvatun lisäksi on huomioitava, että poliisin henkilöstömäärän kasvassa lisääntyvät henkilökohtaisen ICT-kalustamisen tuomat lisäkustannukset, jotka ovat keskimäärin 2230 €/htv.

Keskeiset ei-harkinnanvaraisen ICT-palvelutoiminnan kustannuskomponentit ja niiden kehitys:

Poliisin ICT-palvelutoiminta	2021	2022	2023	2024	2025
Tuue-palvelusopimus	32 790 649	33 894 020	35 417 074	36 522 542	37 405 094
Tietojärjestelmien kehittävä ylläpito	3 628 800	3 828 800	3 828 800	4 078 800	4 078 800
Järjestelmäylläpito	9 902 560	9 999 637	10 699 626	11 313 618	11 313 618
ICT-sopimukset ja lisenssit	800 000	800 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
TORI-palvelusopimus	1 200 000	1 335 800	1 335 800	1 400 000	1 400 000
VIRVE, viestiverkkojen ylläpito	4 510 000	4 510 000	4 510 000	4 510 000	4 510 000
Digitalisaation ja teknologisen suorituskyvyn kehittäminen	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Poliisin välttämättömät ICT-menot	52 982 009	54 518 257	57 041 299	59 074 960	59 957 512

ICT-palvelukustannuksia pyritään hillitsemään. Tästä huolimatta ICT-kustannukset kasvavat koska niiden käyttö laajenee kehitettäessä uusia sähköisiä palveluita ja järjestelmiä tehostamaan operatiivista toimintaa.

Kustannustason pitäminen ennallaan tai jopa niiden leikkaaminen edellyttäisi mm. seuraavia radikaaleja toimia:

- Työasema- ja mobiililaitemäärien vähentäminen: Johtaisi väistämättä merkittäviin toiminnallisiin rajoituksiin poliisitoiminnassa. Kaikille poliisikäyttäjille ei pystyttäisi tarjoamaan tarvittavia IT-työvälineitä.
- Tietojärjestelmien suorituskyvyn leikkaaminen. Tälläkin hetkellä usean tietojärjestelmän nopeus ja ketteryys eivät täytä poliisitoiminnan vaatimuksia. Tietojärjestelmien hitaudet ovat lisäksi olleet yksi suurimmista ongelmista, joita poliisin käyttäjät kokevat tietojärjestelmiä käyttäessään.
- Sähköisten asiointipalveluiden määrän ja laadun leikkaus: vaikuttaisi kansalaisten kokemaan palvelutasoon esimerkiksi sähköisen asioinnin hidastumisena tai jopa osittaiselle estymiselle.

Palveluiden laadun tai määrän tason leikkaaminen vaikuttaisi joko välittömästi tai välillisesti poliisin eri toimintasektoreiden suorituskykyyn ja yksilötasolla tiettyjen poliisin tehtävien toteuttamisen hidastumiseen sekä osittain tehtävien suorittamisen estymiseen.

Toiminnan kehittämishankkeet

Poliisin hankemuotoiseen kehittämiseen on osoitettu vuosittain noin 20 miljoonaa euroa poliisin toimintamenoista. Poliisilla on vuosittain käynnissä viitisenkymmentä erilaista kehittämishanketta ml. pääosin EU-rahastojen tuella toteutettavat tutkimushankkeet, laajat tietojärjestelmäkehitystä sisältävät hankkeet sekä erilaiset toiminnan kehittämishankkeet, esimerkiksi EXIT-toimintaan ja hallinnolliseen rikostorjuntaan liittyen. Kehittämisasiointi on kohdennettava tällä hetkellä käytännössä täysimääräisesti sellaiseen kehittämistoimintaan, joka on poliisin näkökulmasta ns. ei-harkinnanvaraista esim. lainsäädännön muutoksista aiheutuvaa kehittämistä. Tämä aiheuttaa sen, että poliisitoiminnan aitoon kehittämiseen ja innovaatioihin ei ole voimavaroja ja esimerkiksi digitalisaation ja uusien teknologioiden

hyödyntämistä ei olemassa olevalla kehysrahoituksella ja siitä osoitettavalla hankerahoituksella saada hyödynnettyä poliisin toimintaan tarkoitukseenmukaisella laajuudella ja aikataululla.

Poliisi hyödyntää tehokkaasti mahdollisuudet ulkoisen rahoituksen (erityisesti EU-rahoitus) osalta ja on lisäksi tuonut priorisoidut kehittämisrahoitustarpeet vuosittain esiin budjetti- ja kehysehdotuksissaan. Poliisi on voinut kuluvalle EU-rahastokaudella toteuttaa joko kokonaan tai osittain EU-rahastojen tuella nelisenkymmentä erilaista kehittämishanketta. EU-rahoituksen osuus on ollut yli 20 milj. euroa. EU-rahoitusta on erityisesti hyödynnetty kehittämishankkeissa, joissa toimeenpannaan EU-tason velvoitteita.

Seuraavassa on kooste niistä käynnissä olevista toiminnan kehittämishankkeista, joihin sisältyy myös valtakunnallista tietojärjestelmäkehitystä.

Hankkeen nimi	Kuvaus	Peruste
Askel	Lakisääteinen uuden asetietojärjestelmän kehittämishanke.	Lakivelvoite
Kejo	Usean viranomaisen yhteinen kenttäjohtojärjestelmä	Poikkihallinnollinen viranomaisyhteistoiminta.
Matka-ohjelma	Ohjelman hankkeissa kehitetään kansainvälistä tiedonvaihtoa, rajanylitystietojärjestelmää, matkustajatietorekisteriä ja poliisin keskitettyä hakupalvelualustaa, sekä käyttöönotetaan yhteinen eurooppalainen tiedonvälityksen UMF3-standardi tietojärjestelmäkehityksessä.	KV-velvoitteet ja -yhteentoimivuus, toiminnan kehittäminen, digitalisaatio
Timantti II	Hankkeessa toteutetaan digitaalisen tutkinta- ja todistusaineiston toimintaympäristö.	Lakivelvoite, säädöstenmukaisuus, toiminnan kehittäminen, digitalisaatio
Vitja-hanke	Poliisin operatiivisen toiminnanohjausjärjestelmän uudistushanke.	Toiminnan kehittäminen, viranomaisyhteistyö
Rankka	Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen selvitys ja pilotointi tekoälyn ja ohjelmistorobotiikan keinoin.	Toiminnan tehostaminen, digitalisaatio
Tietoturvan kehittäminen	Hankkeessa kehitetään tietoturvan teknisiä edellytyksiä ja toiminnallisuuksia, sekä luodaan toiminnallisia prosesseja ja suunnitelmia.	Lakisääteisyys, säädöstenmukaisuus
Kontti-arkistointijärjestelmä	Lakisääteinen poliisin keskitetyn sähköisen arkistoratkaisun toteutus.	Lakisääteisyys
Kastu	Automaattisen kasvon tunnistusjärjestelmän hankinta, rakentaminen ja käyttöönotto poliisilla, tullilla ja rajavonnassa.	Rikostorjunnan kehittäminen, digitalisaatio
Retu-jatkokehitys	Tuntomerkkirekisterijärjestelmän jatkokehityshanke.	Toiminnan kehittäminen
Poliisi.fi uudistaminen	Poliisin verkkosivujen uudistamishanke.	Sähköisten palveluiden tarjoaminen kansalaisille
Polkas	Poliisin uuden kassajärjestelmän käyttöönotto vanhentuvan VaKaVa-kassajärjestelmän tilalle.	Elinkaaren päättymisestä johtuva pakollinen muutos
KKV	Kasvokuvien vertailujärjestelmä henkilöllisyyden väärinkäytösten estämiseksi.	Lupahallinnon laadun kehittäminen, digitalisaatio

5 Toimitilat

Poliisilla on käynnissä tai käynnistymässä kehyskaudella yli 50 toimitilahanketta. Kaikkien poliisin toimitilahankkeiden toteuttamisen edellytyksenä on, että poliisille myönnetään julkisen talouden suunnitelmassa rahoitus, joka vastaa toimitilahankkeiden nykyisen ja Senaatin määrittelemän, hankkeen valmistumisen jälkeisen uuden vuokran erotusta.

Toimitilahankkeista Vantaa, Rovaniemi, Oulu ja Tampere ovat pääpoliisiasemia, jotka ovat toiminnan kannalta kriittisiä. Kaikissa näissä neljässä pääpoliisiasemassa on vakavia sisäilmaongelmia - Oulussa ja Vantaalla ollaan väistötiloissa, Rovaniemellä ollaan siirtymässä väistötiloihin ja osittain jo ollaan väistötiloissa.

Kevään 2019 kehyspäätöksessä poliisille myönnettiin toimitiloihin kumuloituva lisärahoitus, jonka taso on vuonna 2023 yhteensä 6,0 milj. euroa. Poliisihallitus on laatinut yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa toimeenpanosuunnitelman siitä, mitkä toimitilahankkeet voidaan tällä lisärahoituksella toteuttaa. Asiasta valitsee Poliisihallituksen, Sisäministeriön ja Senaatti Kiinteistöjen kanssa yksimielisyys.

Vuoden 2020 neljännen lisätalousarvion valmistelun yhteydessä hallitus on esittänyt toimitilahankkeiden nopeutettua käynnistämistä mm. sisäministeriön hallinnonalalla. Senaatin korotettuun investointikehykseen sisältyvät seuraavat poliisin toimitilahankkeet, joiden edistäminen nopeutetulla aikataululla on mahdollista:

1. Kemin virastotalon muutostyö
2. Lapin poliisilaitoksen tutkinnan tila, sisäilmaväistö
3. Lapin poliisilaitoksen sisäilmaväistötilat
4. Kuusamon poliisitalo, uudisrakennus
5. Kemijärven virastotalon muutostyö
6. Poliisihallituksen tilaratkaisu, Helsinki
7. Vantaan pääpoliisiaseman uudisrakennus
8. Vantaan pääpoliisiasema, poliisivankilan uudisrakennus
9. DNA laboratorio, KRP, Helsinki
10. Salon virastotalon uudisrakennus
11. Inarin poliisiasema (yhteisrakennus RVL:n kanssa)

Poliisihallitus on aiemmissa yhteyksissä useaan otteeseen todennut kaikkien tärkeintä olevan saada rahoitus edellä mainituille sekä eräille muille erittäin kiireellisille ja henkilöstön työsuojelun sekä poliisin operatiivisen suorituskyvyn kannalta kriittisille toimitilahankkeille. Kyse on siis nykyisen vanhan ja huonokuntoisen tilan vuokran ja toimitilahankkeen jälkeisen uuden vuokran erotuksesta, jota poliisi ei voi kehyksestään kattaa vaarantamatta poliittisen tahdon mukaisia rahoituksen käytön prioriteetteja.

Huomioitavaa on, että näistä kohteista lähes kaikki ovat vakavasti henkilöstön terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia sisäilmaongelmakohteita, joista poliisin henkilöstö on jo jouduttu siirtämään toiminnallisesti hankaliin ahtaisiin ja suorituskyyä heikentäviin väistö- ja väliaikaistiloihin. Työsuojelluisista syistä, laajojen sairastumisten, ammattitautien ja oireilujen vuoksi väistötiloihin on jouduttu siirtymään Oulussa, Vantaalla ja Rovaniemellä, joissa kaikissa odotetaan rahoitusratkaisuja, joilla paluu turvallisiin terveisiin ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisiin toimitiloihin voisi toteutua.

Senaatin listalla olevien hankkeiden vuokraikutukset kehysvuosittain	2022	2023	2024	2025	2026
Lappi / Rovaniemi, muut väliaikaistilat, sisäilmaväistö	186 747	186 747	186 747	186 747	186 747
Lappi / Rovaniemi, tekn. tutkinnan väliaik.tilat, sisäilmaväistö	198 753	198 753	198 753	198 753	198 753
Poliisihallitus / Helsinki, päätoimipaikka, uudelleensijoitus (Otaniemi)	795 000	795 000	795 000	795 000	795 000
Itä-Uusimaa / Vantaa, pääpol.asema, uudisrak. vaihe 1 pol.vankila	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Lappi / Kemijärvi, poliisiasema, peruskorjaus, lisärak. vap.men.tilat		440 600	440 600	440 600	440 600
Oulu / Kuusamo, poliisiasema, modulaarinen uudisrakennus		882 000	882 000	882 000	882 000
Lappi / Kemi, poliisiasema, peruskorjaus ja laajennus			1 200 000	1 200 000	1 200 000
Itä-Uusimaa / Vantaa, pääpol.asema, uudisrak. vaihe 2 pol.asema			2 220 000	2 220 000	2 220 000
Lappi / Inari, poliisiasema, uudisrakennus, modulaarinen (yhteisrakennus rajavartiolaitoksen kanssa)				597 000	597 000
KRP / Vantaa, DNA-laboratorio	265 000	1 060 000	1 060 000	1 060 000	1 060 000
Lounais-Suomi / Salo, poliisiasema, modulaarinen uudisrakennus	366 119	732 238	732 238	732 238	732 238
YHTEENSÄ	2 011 619	4 495 338	7 915 338	8 512 338	8 512 338
Muut kriittiset lisärahoitustarpeet					
Lappi / Tornio, poliisiasema, uudisrak. tai korvaavat tilat		20 000	200 000	200 000	200 000
Oulu / Oulu, pääpoliisiasema, uudisrakennus			1 782 111	3 055 048	3 055 048
Länsi-Uusimaa / Raasepori, vap.men.tilojen peruskorjaus				100 000	100 000
Itä-Uusimaa / Vantaa, lentokentän poliisin toimitilojen muutostyöt				120 000	120 000
Lappi / Rovaniemi, pääpoliisiasema, uudisrakennus				166 667	2 000 000
Sisä-Suomi / Tampere, pääpoliisiasema, uudisrakennus				386 083	4 633 000
YHTEENSÄ	0	20 000	1 982 111	4 027 798	10 108 048
Toimitilahankkeille esitettävä lisämääräraha yhteensä	2 011 619	4 515 338	9 897 449	12 540 136	18 620 386

12/2023

6/2024

1/2025

1/2025

12/2025

12/2025

Poliisi ei voi lakisääteisiä työnantajavelvoitteitaan rikkomatta pitää ihmisiä työssä epäterveissä tiloissa. Poliisissa on tällä hetkellä jo 13 sisäilmakohtetta, joista 6:ssä ongelma on kehittynyt jo niin pahaksi, että poliisin henkilöstöä on ollut pakko siirtää väistöön epätarkoituksenmukaisiin ja hajallaan oleviin väliaikaistiloihin. Yhteensä yllämainituissa sisäilmakohteet kattavat jo noin 60 000 m², joka on noin 13,9 % kaikista poliisin toimitiloista. Henkilöitä näissä kohteissa on yhteensä noin 1 900 eli noin 19 % koko maan poliisin henkilöstöstä. Korjaustoimien edellyttämää rahoitusta ei silti ole saatu lukuisista yrityksistä huolimatta.

Poliisin toiminta hajallaan olevissa toimitiloissa lisää tuntuvasti poliisiyksiköiden kustannuksia, aiheuttaa vakavaa toiminallista haittaa sekä alentaa henkilöstön työtyytyväisyyttä, työssäjaksamista ja tuloksentekeyttä. Tilanne on ongelmallinen myös asiakaspalvelun ja vapautensa menettäneiden säilyttämisen näkökulmasta. Tilanne antaa julkisuudessa erittäin negatiivisen kuvan valtion kyvystä huolehtia virastojensa toimintaedellytyksistä ja valtion henkilöstön työsuojelusta ja työhyvinvoinnista.

Luetelluista hankkeista Oulu on yhteishanke rikosseuraamusviraston ja tuomioistuinviraston/OM:n kanssa. Rikosseuraamusvirastolla on hankkeelle tarvittava rahoitus, mutta poliisin rahoituksen puuttuminen estää hankkeen jatkamisen.

Tampereen hankkeen edistäminen on puolestaan vahvasti kytköksissä Tampereen pe-lastuslaitoksen hankkeeseen, Tampereen kaupungin selviämisasemahankkeen edistämiseen sekä hankkeelle tarvittavan tontin kaavoitukseen.

Oulun, Vantaan, Rovaniemen ja Raaseporin poliisivankilat eivät ennen peruskorjausta ja uudisrakentamista täytä poliisivankiloiden hyväksymisen edellytyksiä eivätkä Euroopan neuvoston kidutuksenvastaisen komitean eivätkä pelastusviranomaisten antamia määräyksiä. Tilat eivät myöskään ole Eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottojen edellyttämässä kunnossa.

Poliisin toimitilakustannuksiin sisältyy myös organisaatioturvallisuuteen liittyvien vanhentuneiden tai epäkuntoisten järjestelmien uusiminen ja turvallisuusauditoinnissa havaittujen vakavien puutteiden korjaaminen. Poliisin toimitilat eivät tällä hetkellä laajalti vastaa turvallisuuden toimintaympäristön edellyttämää ja poliisin turvallisuusmääräyksen vaatimaa turvallisuustasoa. Poliisihallituksen riskienhallinnan tekemien selvitysten ja auditointien mukaan toimitilojen rakenteelliset / turvatekniikan puutteiden on todettu olevan yksi poliisin kärkiriskeistä ja asia vaatii pikaisia toimia. Osa järjestelmistä on tullut elinkaarensa päähän eikä niihin ole enää saatavana varaosia.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) ja sen nojalla annettu valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa (1101/2019) ovat tulleet voimaan 1.1.2020. Lisäksi lakiin viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) on tullut muutoksia. Säädösuudistusten myötä viranomaisten salassa pidettävien tietoaineistojen käsittelylle on asetettu uusia vaatimuksia.

Tiedonhallintalain 15.2 §:n mukaan tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi riittävän turvallisia. Pykälää tarkentava turvallisuusluokitteluasetuksen 9 § velvoittaa poliisia tiedonhallintayksikkönä määrittämään fyysisesti suojatut turvallisuusalueet turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyn ja tietojärjestelmien suojaamiseksi. Asetuksen 10 §:ssä asetetaan rajoituksia turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelylle turvallisuusalueilla ja niiden ulkopuolella.

Yllä mainittujen säädösten velvoitteet vaativat laajoja muutostöitä poliisin 109:llä poliisiasemalla sekä Poliisihallituksen sekä Poliisiammattikorkeakoulun eri toimipisteissä.

Ajoneuvojen latausverkosto

Poliisihallitus on vahvasti sitoutunut hallitusohjelman mukaiseen hiilijalanjäljen pienentämiseen. Keskeinen keino poliisin hiilijalanjäljen pienentämiseen on poliisin virka-autojen päästöjen pienentäminen. Tavoitteen mukainen autojen päästöjen vähentäminen on mahdollista vain siirtymällä voimakkaasti käyttämään fossiilisilla polttoaineilla toimivan kaluston sijasta

sähkökäyttöiseen kalustoon. Sähköautojen käyttäminen edellyttää kattavan latausverkoston rakentamista, jotta vaihtelevat tehtävät voidaan hoitaa.

Poliisihallituksessa on laadittu latausasemaverkoston rakentamisen tiekartta, jossa on kuvattu tavoitetilä vuodelle 2025 ja miten sinne päästään. Suunnitelma perustuu ajatukseen, jossa poliisi on vaihtanut 30-50% ajoneuvoistaan (500 - 750 kpl) sähköisiin ja kaikille näille rakennetaan oma latauspaikka. Lisäksi rakennetaan suunnitelmallisesti poliisin toimipaikkoihin ulkotiloihin latauspaikkoja vierailijoille (valtiotoimijoille). Kattavan verkon rakentaminen on edellytys sille, että poliisi tosiasiaassa voi siirtyä käyttämään ladattavaa ajoneuvokantaa.

6 Kalusto

Vuosille 2020 ja 2021 operatiivisen toimintakyvyn turvaamiseen osoitettu investointimääräraha on tuonut merkittävää helpotusta poliisin kaluston tilanteeseen. Saatu lisärahoitus käytetään kertyneen ajoneuvojen vaihtovelan pienentämiseen ja näin ajoneuvokannan uudistamiseen käyttäjille työturvalliseksi.

Toteutetun ajoneuvojen 2021 vaihtosuunnitelman jälkeen vuonna 2022 Iso partioauto-luokassa ei ole enää vaihtovelkaa, on saavutettu normaali vaihtotarvetilanne.

Ajoneuvotyyppi	Tilanne nyt 21.07.2020	11,7M€	6M€	15M€	Vaihtovelan vähentyminen vuoden 2021 loppuun mennessä (vähennys %)
		vuoden 2020 loppu	LTAE	2021, ver2	
Henkilöauto partiokäyttö	132	118	95	76	42,42 %
Henkilöauto yleiskäyttö	219	202	202	115	47,49 %
Iso erikoisauto VATI	20	19	17,5	9	55,00 %
Iso partioauto	111	53	35	9	91,89 %
Iso partioauto koira-auto	47	27	22	7	85,11 %
Yhteensä:	529	419	371,5	216	

Kaluston vanhenemiseen on pyritty aktiivisesti löytämään myös muita keinoja kuin rahoituksen lisääminen. Poliisihallitus tuotti vuoden 2020 aikana valtakunnallisen poliisin operatiivisen ajoneuvokaluston tilaselvityksen, jossa esitettiin toimenpiteitä valtakunnallisen ajoneuvokannan tilanteen parantamiseksi. Vuoden 2020 ajoneuvojen hankintasuunnitelmaan tehtiin lisäksi muutoksia, joilla saatiin vapautettua rahoitusta valvonta- ja hälytystoimissa tarvittavan tärkeimmän ajoneuvon, pakettiautorunkoisen partioauton, hankintoihin. Yleiskäyttöisten siviiliajoneuvojen osalta siirryttiin hankintamenettelyä käyttämään omistuksen sijaan huoltoleasing-menettelyä.

Poliisihallituksessa on vuoden 2020 aikana työstetty pitkän aikavälin suunnitelmaa (nk. ajoneuvohankintojen tiekartta), joka omalta osaltaan tukee tavoitetta ennustettavuuden lisäämiseksi ja ajoneuvohankintojen rahoitustarpeiden kartoittamiseksi suunnitellusti jo etupainotteisesti.

Jatkossa olisi panostettava vahvasti myös erityisesti veneiden vaihtovelan pienentämiseen ja edelleen vanhentuneen kaluston uusimiseen. Veneiden uusimistarpeista on jouduttu tinkimään, kun priorisoinnin kohteena on ollut poliisin pyörillä kulkevan toimistokannan (pakettiautorunkoinen partiokalusto) kunnon varmistaminen edes siedettävälle tasolle. Uusi

vesiliikennelaki (voimaan 1.6.2020) edellyttää poliisilta uskottavaa valvontaa. Poliisi on käytännössä ainoa valvontaviranomainen Suomen sisävesillä, ja uutta kalustoa vanhan tilalle tulee pystyä vaihtamaan lähivuosina nimenomaan sisävesien valvontaan.

Mikäli poliisin operatiivista henkilöstöä kyetään lisäämään, tulee lisättävälle henkilöstölle taata myös heidän työssään tarvitsemat työvälineet. Ajoneuvoyksikköjen lisäystarve määritellään kaavalla, jossa 4 uutta poliisivirkkaa kohden tarvitaan 1 lisääjoneuvo (2 hlöä per partio kahdessa työvuorossa yhden vuorokauden aikana).

Poliisin ajoneuvo- ja varustelupalvelun hankinnat kohdistuvat suomalaisille sopimustoimittajille. Hankinnoilla tuetaan näin vahvasti talouden elvytystä.

Kestävä kehitys

Sisäministeriö on sitoutunut hallitusohjelman mukaisiin toimiin hallinnon-alan hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Poliisihallinto on sitoutunut myös vahvasti tämän tavoitteen saavuttamiseen. Tavoitteen mukainen hiilijalanjäljen vähentäminen 50 prosentilla vuoteen 2027 mennessä on haastava tavoite ja siihen pääsemien edellyttää investointeja mm. poliisin käytössä olevaan ajoneuvokalustoon. Suurin yksittäinen poliisin omalla kehysrahoituksellaan toteuttama hiilidioksidipäästöjen aiheuttaja on fossiilisten polttoaineiden käyttäminen liikenteessä. Poliisi suunnittelee jatkossa ajoneuvohankintansa siten, että kestävä kehityksen edistyminen toteutuu niin hyvin kuin mahdollista. Poliisin ajoneuvojen tuottamaa hiilijalanjälkeä pienennetään suunnitelmallisesti ja hallitusti, mutta kuitenkin siten, ettei kehityksellä missään vaiheessa vaaranneta poliisin päätehtävien suorittamista.

Poliisilla tulee olemaan vuoden 2020 loppuun mennessä käytössään yhteensä 92 hybridi-/täyssähkö ajoneuvoa. Näistä ajoneuvoista täyssähköisiä on 12 kappaletta ja hybridiajoneuvoja 70 kappaletta. Kalustoa käytetään pääasiallisesti poliisin ei kiireellisiin tehtäviin kuten henkilökuljetus, edustuskäyttö tai tutkinta. Vuoden 2020 loppuun mennessä valmistuvien ajoneuvojen joukossa on myös ensimmäinen hybridi - käyttövoimainen tunnuksellinen poliisin henkilöautomallin hälytysajoneuvo, joka tullaan sijoittamaan pilotointiin Hämeen poliisilaitokseen, Lahteen.

Vuoden 2021 loppuun mennessä poliisi kasvattaa hybridi-/täyssähkö ajoneuvokalustoaan siten, että kokonaismäärä vuoden 2021 lopussa on 163 ajoneuvoa. Näistä ajoneuvoista täyssähköisiä on 1 kappale ja loput hybridiajoneuvoja. Näiden ajoneuvojen joukossa on valmistumassa myös ensimmäinen täyssähköinen tunnuksellinen poliisin pakettiautomallin hälytysajoneuvo, joka tullaan sijoittamaan pilotointiin Hämeen poliisilaitokseen, Lahteen. Myös muita päästöttömiä ratkaisuja (mm. biodieselin käyttö) pilotoidaan vuonna 2021.

Kestävä kehityksen tavoite haastaa poliisin ajoneuvohankintojen toteuttamisen. Jotta kestävä kehityksen tavoitteen saavuttaminen on ylipäänsä mahdollista, on löydettävä uusia tapoja vauhdittaa poliisin ajoneuvokiertoa ja kyettävä kuromaan kiinni viimeisten vuosien aikana syntynyttä ajoneuvojen vaihtovelkaa mm. vähäpäästöisemmällä kalustolla.

7 Lainsäädäntö

Poliisi on talousarviovalmistelussa ja julkisen talouden suunnitelmissa johdonmukaisesti tuonut esiin lainsäädäntöön liittyvistä ja poliisille osoitetuista tehtävistä sekä muista kuluista (esim. uuden järjestelmän ylläpitokustannukset) aiheutuvat lisäresursointitarpeet. Resursseihin liittyvät tarpeet on kuvattu myös Poliisihallituksen antamissa lausunnoissa liittyen eri hankkeiden lainvalmisteluasiakirjoihin ja erityisesti koskien taloudellisten vaikutusten arviointia.

Poliisin toiminnan ja resursoinnin kannalta on kestävämpiä, että lukuisten uusien ja kustannusvaikutuksiltaan merkittävien lainsäädäntövelvoitteiden täytäntöönpanoon ei ole osoitettu tarpeellisia ja välttämättömiä lisäresursseja. Tämä vaikeuttaa olennaisesti toiminnan suunnittelua ja heikentää pitkässä juoksussa myös poliisin toiminnan uskottavuutta. Vaikutukset poliisiin toimintaan on useaan uuteen lainsäädäntövelvoitteeseen liittyen lähtökohtaisesti alimitoitettu. Toisinaan on jopa perusteltu, että hankkeet voidaan toteuttaa ilman erillistä rahoitusta olemassa olevasta kehyksestä. Toimintatapa heikentää entisestään poliisin haastavaa taloudellista tilannetta ja tarkoittaa käytännössä sitä, ettei poliisi kykene täysimääräisesti toimimaan lainmukaisten velvoitteiden mukaisesti. Vielä on huomioitava, että yhä useampi hanke on peräisin Euroopan unionista eikä tällaisten hankkeiden kustannusvaikutuksia voida kokonaisuudessaan samalla tavalla ennakoita eikä kustannuksiin vaikuttaa kuin kansallisten hankkeiden osalta.

Tieliikennelain kokonaisuudistuksen toimeenpano vuonna 2020 edellytti poliisilta täysin uuden tietojärjestelmän ja rekisterin toteuttamista, koska poliisilla ei ollut sellaista olemassa uuden liikennevirhemaksun käsitteeseen. Tietojärjestelmähankkeen kokonaiskustannukset ovat tämän hetken arvion mukaan yhteensä 4,918 milj. euroa hankekaudella 2019 - 2024. Hankkeen jälkeiset pysyvät ylläpitomenot ovat noin 316 000 euroa/vuosi. Tieliikennelain kokonaisuudistuksesta aiheutui poliisille vuonna 2018 tietojärjestelmähankkeen esiselvityksestä n. 150 000 euron kustannus sekä vuonna 2019 tietojärjestelmähankkeesta 920 000 euron kustannus. Vuoden 2020 osalta tietojärjestelmähankkekustannus on 879 000 euroa.

Tieliikennelain kokonaisuudistuksesta aiheutuneita ja hallituksen esityksessä arvioituja taloudellisia kustannuksia varten poliisille ei ole osoitettu mitään esitetystä erillisestä rahoituksesta, vaan poliisi on joutunut kattaamaan kaikki kustannukset omista toimintamenoistaan. Vuosien 2019 ja 2020 aikana hankkeelle poliisin omista toimintamenoista kohdennettu rahoitus (noin 1,8 miljoonaa euroa) vastaa noin 32 poliisimieshenkilötyövuoden palkkakustannuksia. Tällä on turvattu lain voimaantulon vuoksi aikataulukriittinen hanke.

Osana tieliikennelain kokonaisuudistuksen edellyttämää tietojärjestelmähanketta huomioitavaksi tulee myös **sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutos**. Ajokieltotoimivallan (n. 17 000 ajokieltoasias) siirtyminen 1.6.2019 käräjäoikeuksilta poliisille sekä oikaisuvaatimuksen käyttöönotto lisäsivät poliisin työmäärää. Vuodesta 2020 alkaen pysyvä lisäresursointitarve on ollut 30 henkilötyövuotta ja 1 752 000 euroa. Kyseessä on siviilivirkojen lisäys, joten näitä tehtäviä ei ole voitu priorisoida poliisimieshenkilötyövuosien määrän saavuttamiseksi. Poliisille ei ole annettu lakimuutoksen edellyttämää rahoitusta.

Alkoholilainsäädännön kokonaisuudistuksen arvioitiin lain valmistelun yhteydessä tulevan vaikuttamaan laaja-alaisesti poliisin tehtäviin ja lisäävään poliisin resursointitarvetta tehtävämäärän kasvun myötä 170 henkilötyövuodella hälytys-, liikenneturvallisuuden- ja rikostorjunnan tason säilyttämiseksi nykyisellä tasolla. Kustannusvaikutusten em. henkilötyövuosilisäyksellä arvioitiin olevan kokonaisuudessaan n. 11,3 milj. euroa vuodessa. Alkoholilainsäädännön muutos on näkynyt poliisin tehtävissä siten, että erityisesti ennen COVID 19 -pandemiaa, anniskelupaikkojen aukioloaikojen pidentyminen on painottanut poliisin tehtäviä entistä enemmän myöhäisen aamuyön kustannusvaikutuksiltaan kalliisiin tunteihin. Poliisi on alkoholisidonnaisten hälytystehtävien huomattavan kasvun takia joutunut lisäämään resursseja em. tehtävien hoitamiseen, mitkä aiheuttavat poliisille lisäkustannuksia. Alkoholilainsäädännön kokonaisuudistuksen resurssivaikutuksia ei ole tähän mennessä poliisille erikseen huomioitu.

Siviilitiedustelu. Poliisille aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei siviilitiedustelua koskevassa HE:ssä arvioitu riittävälle tasolle, kun siviilitiedustelun katsottiin johtavan muun kuin Suojelupoliisin osalta vain 20 henkilötyövuoden lisäystarpeeseen. Lakivalmistelun aikana Poliisihallitus on kuitenkin tuonut toistuvasti perustellen esille, ettei aikanaan esitetty lisäys ole riittävä vaan sen tulisi olla vähintään 37–39 henkilötyövuotta (eli pysyvästi n. 2,204 milj. euroa). Lisäksi sotilastiedustelun kustannusvaikutusten on arvioitu olevan poliisin tutkintaan tai selvittelyyn tulevien juttujen osalta noin 20 htv per vuosi (eli n. 1,160 milj. euroa) ja muiden kulujen 100 000 euroa per vuosi. Näitä resurssivaikutuksia ei ole tähän mennessä huomioitu eikä poliisilla ole syytä arvioida niitä toisin kuin syksyllä 2019. Tässä yhteydessä on syytä huomioida, etteivät kustannukset ole vielä realisoituneet sillä tavalla kuin ennakoitiin johtuen mm. COVID 19 -epidemiasta.

Laki lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa (57/2019) on tullut voimaan 1.6.2019. Lailla pannaan täytäntöön matkustajarekisteritietojen (PNR) käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/681, ns. matkustajarekisteridirektiivi. Yksityisyyden suojan varmistamiseksi laissa säädetään lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käsitteilytarkoituksista ja tietojen luovuttamista koskevista edellytyksistä.

Vuoden 2020 talousarvion mukainen määrärahataso on mahdollistanut 60 - 80 henkilötyövuotta ennakoitua korkeamman poliisin henkilöstön määrän. Tällä on voitu vain osittain kattaa lainsäädäntövelvoitteista aiheutuvia lisäresursointitarpeita. Lainsäädäntövelvoitteiden osalta lisäys on kohdennettu PNR-direktiivin mukaisiin velvoitteisiin vuonna 2020. On kuitenkin huomioitava, että PNR-direktiivin velvoitteet aiheuttavat poliisille vielä tulevina vuosina yhteensä 59 henkilötyövuoden kumulatiivisen henkilöstömäärän lisäyksen. Henkilöstömäärän lisäystarve kohdistuu Keskusrikospoliisin matkustajatietoyksikköön ja paikallispoliisiin. EU:n sisäisen turvallisuuden rahaston tuella toteutetun tietojärjestelmänhankkeen ylläpitomenoihin ei ole myöskään osoitettu esitettyä rahoitusta, ko. kustannusten osuus on 737 000 euroa vuonna 2021 ja 848 550 euroa/vuosi v. 2022 alkaen. Direktiivin täytäntöönpano lisää myös poliisin toimitilamenoja, sillä henkilöstön määrää on lisättävä direktiivin täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Matkustajatietoyksikön toimitilojen kustannukset ovat 150 000 euroa/vuosi vuodesta 2021 alkaen. Edellä mainitut ylläpitokustannukset eivät

sisällä PNR -direktiivin täytäntöönpanon edellyttämää tietojärjestelmää, sillä se rahoitetaan Euroopan Unionin sisäasioiden rahastosta (ISF -Police) jo myönnettyllä tuella, jonka suuruus on 1,6 milj. euroa.

Lapsidirektiivi. Euroopan unionin parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/800 tuli olla implementoituna kansalliseen lainsäädäntöön 11.6.2019 mennessä. Direktiivin täytäntöönpanon oli syksyllä 2019 laskettu aiheuttavan poliisille yhteensä 0,835 milj. euron kustannuslisäyksen ja pysyvää, vuotuista kustannuslisäystä 0,390 milj. euroa. Näitä resurssivaikutuksia ei ole tähän mennessä huomioitu eikä poliisilla ole syytä arvioida niitä toisin kuin syksyllä 2019. Tässä yhteydessä on syytä huomioida, etteivät kustannukset ole vielä realisoituneet sillä tavalla kuin ennakoitiin johtuen mm. COVID 19 -epidemiasta.

Tiedonhallintalainsäädännön toimeenpano. Tiedonhallintalainsäädännön toimeenpanosta aiheutuu poliisille kustannuksia vuonna 2021 ja sen jälkeenkin. Kustannukset tulevat olemaan vähintään miljoonaluokkaa. Kustannuksia aiheutuu mm. tietojärjestelmien kehittämisestä vastaamaan yhteentoimivuuden ja saatavuuden, salassa pidettävien tietojen luokittelun ja käsittelyn sekä tietoturvallisuuden vaatimuksia sekä tietojen ja toiminnan digitalisoinnin edistämisestä ja salassa pidettävien tietojen säilyttämisen ja käsittelyn kehittämisestä. Poliisilla on käytössä n. 100 tietojärjestelmää ja kaikkien osalta ei ole vielä pystytty arvioimaan muutostarpeiden toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Poliisissa on tarkoitus toteuttaa sähköinen arkistointiratkaisu (*KONTTI-hanke*), jonka kustannusarvio on tällä hetkellä 1,4 milj. euroa, josta vuodelle 2021 olisi kohdistumassa 445 000 euroa. Tiedonhallintalaki velvoittaa sähköiseen arkistointiin viimeistään 1.1.2023 alkaen. Sähköisellä arkistoinnilla on mahdollista saada merkittäviä kustannussäästöjä sekä edistää tietojen hyödynnettävyyttä, poliisin toiminnan tuloksellisuutta ja tehokkuutta. Myös vanhoja paperiaineistoja on digitoitava ja tästä syntyy kustannuksia ja merkittävää tarvetta henkilötyölle. Poliisissa on meneillään myös tietoturvan kehittäminen -hanke, jolla osaltaan toimeenpannaan tiedonhallintalainsäädännön vaatimuksia. Hankkeessa kehitetään mm. tiedonhallintalain 13 §:n edellyttämällä tavalla toimintaympäristön tietoturvallisuuden tilan seurantaa, tietojen käsittelyyn kohdistuvien riskien hallintaa sekä tietoi-
neistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuuden varmistamista. Hankkeen budjetti vuodelle 2021 on tehtyn suunnitelman mukaan 865 000 euroa.

Turvallisuusluokitteluasetus edellyttää toimitilojen turvallisuusalueiden (hallinnolliset alueet ja turva-alueet) määrittämistä ja hallintaa. Turvallisuusalueiden erottelusta ja niille asetettujen vaatimusten toteuttamisesta aiheutuu merkittäviä kustannuksia poliisissa. Näiden osalta kustannusarvio tarkentuu marraskuun 2020 alussa.

Tiedonhallintalainsäädännön toimeenpanosta aiheutuvia kustannuksia varten poliisille ei ole osoitettu erillistä rahoitusta. Toimeenpanosta aiheutuvien kustannusten ja henkilöresurssitarpeiden kattaminen pelkästään olemassa olevien resurssien hallinnollisella uudelleen järjestelyllä sekä voimavarojen uudelleen kohdentamisella on mahdotonta.

SIS III -asetusmuutoksen kustannukset vuonna 2021. Poliisi esitti SIS III -asetusmuutoksen aiheuttamiin kustannuksiin vuosien 2021-2024 julkisen talouden suunnitelmaan alla olevat kustannuserät. Kustannukset on

kuvattu myös SIS III kansallista täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä. Kevään 2020 kehyspäättöksessä rahoitus myönnettiin vuodelle 2021 tarvittaviin tietojärjestelmämuutoksiin, joiden kokonaiskustannus on yhteensä 1 670 000 euroa.

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä VM kehotti kaikkia asianosaisia hakemaan EU:n sisäisen turvallisuuden rahastosta saatavilla olevan rahoituksen SIS III -asetusuudistuksesta aiheutuviin tietojärjestelmäkustannuksiin. Komissio osoitti Suomelle korvamerkityn, nimenomaan SIS III -asetusuudistuksesta aiheutuviin tietojärjestelmäkustannuksiin yhteensä 1,227 milj. euron erillisrahoituksen. Rahoitus tuli haettavaksi keväällä 2020 JTS-päätöksen jälkeen. Jokainen viranomainen teki EUSA-rahastolle oman toimialansa osalta ne kustannukset hanke-esityksinä, jotka aiheutuvat suoraan SIS III -asetusuudistuksesta johtuvista tietojärjestelmäkustannuksista. Poliisi haki rahastosta saatavilla olevan maksimisumman 1,227 milj. euroa, mikä poliisille myönnettiin. Tämä rahoitus käytetään ja työ tehdään SIS III Recast -hankkeessa.

SIS III -tietojärjestelmäuudistuksen kustannukset ovat edelleen hallituksen esityksessä kuvatut 1,67 milj. euroa ja summasta 1,227 milj. euroa voidaan kattaa ISF-rahastorahoituksella. Hanke tarvitsee edelleen puuttuvan summan 443 000 euroa valtion talousarvioon vuodelle 2021.

Lisäksi on huomioitava, että tietojärjestelmämuutosten lisäksi SIS III -asetusuudistuksella on myös toiminnallisia vaikutuksia poliisille erityisesti kansainvälisten kuulutusten käsittelyyn, tietojenvaihdon ja saattotehtävien (maastapoistamistoiminta) lisääntymisen myötä asetuksen voimaantulon 31.12.2020 jälkeen. Vaikutukset edellyttäisivät n. 20 henkilötyövuoden lisäystä.

Tartuntatautilain (1227/2016) vireillä olevista muutoksista on tulossa poliisille kustannusvaikutuksia, joiden on arvioitu olevan (kertaluonteisena) 2.1 miljoonaa euroa. Kyseessä on tämän hetken arvio, ja koska se käsitellään eduskunnassa budjettilakina, sisällytämme arvion täydentävään talousarvioehdotukseen vuodelle 2021.

Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta (1106/2013) tuli voimaan 1.10.2020. Poliisihallitus ilmoitti sisäministeriölle säädöksen valmisteluvaiheessa arvionsa, jonka mukaan poliisimiehen nimen korvaavia tunniste-laattoja tulitaisiin hankkimaan noin 35 000 kpl ja niiden kustannusvaikutus olisi noin 110 000 euroa. Nämä arviot sisäministeriö julkaisi säädöksen perustelumuistiossaan. Lisäksi asetuksen mukaista pienoislippua voitaisiin käyttää kaikissa virkavaatteissa, jolloin arvioidut taloudelliset vaikutukset tämän osalta olisivat noin 42 000 euroa (virkavaatteiden käyttäjiä on noin 4 500).

Putkalain kokonaisuudistuksen taloudellisia vaikutuksia ei ole vielä arvioitu. Niitä arvioidaan juuri tällä hetkellä yhdessä sisäministeriön kanssa. Taloudellisia vaikutuksia on tulossa ainakin seuraavista kokonaisuuksista:

- Poliisin vartioimis- ja säilytystoiminnan eriyttäminen muusta poliisitoiminnasta.
- Yksintyöskentelyn minimointi tai kokonaan kieltäminen (aina oltava vähintään kaksi vartijaa)

- Vapautensa menettäneiden terveydenhuollon kustannukset

Arpajaislain muutoshanke on parhaillaan käynnissä ja hallituksen esitys annettaneen Eduskunnalle kesällä 2021. Lain voimaantuloaikataulu on vielä tässä vaiheessa epävarma, ollen mahdollisesti loppuvuonna 2021 tai alkuvuonna 2022. Hallitus on linjannut, että rahapelaamiseen otetaan Suomessa käyttöön maksuliikenteen estäminen ulkomaisten rahapelien tarjontaan (ns. maksublokeeraus). Blokeerauksen käyttöönotolla on resurssivaihtokutuksia, jotka ovat tällä hetkellä lakihankkeen työryhmän toimeksiannosta Poliisihallituksessa selvitettävänä. Maksublokeeraus on täysin uudenlainen tehtävä, jonka edellyttämien resurssien arviointi on haasteellista. Asiaa on ryhdytty selvittämään Norjan maksublokeeraussäätelyn perusteella, ja asiasta pidetään kokous Norjan rahapeli-toiminnasta vastaavan viranomaisen kanssa keskiviikkona 14.10.2020, jossa on tarkoitus kuulla Norjan käytännöistä ja työn edellyttämistä resursseista Norjassa. Ennen tätä keskustelua tarvittavien resurssien arviointi on erittäin vaikeaa. Lisäresurssitarpeena voidaan tässä vaiheessa vain alustavasti esittää 1 htv. Tietojärjestelmien muutostarpeiden ja niistä aiheutuvien kustannusten arviointia ei ole mahdollista tehdä vielä tässä vaiheessa hanketta.

LIITE 1

Määrärahasoon vaikuttavat LISÄYKSET TAE 2021	SM:n ehdotus v. 2021 TAE yhteensä (1 000 euroa)	VM:n kanta v. 2021 TAE yhteensä (1 000 euroa)	HE vuoden 2021 TAE yhteensä (1 000 euroa)
1. SIS -asetusmuutoksen kustannusvaikutus (Kehyspäättös 16.4.2020)	1 670	0	0
2. Talousrikostorjunta (Kehyspäättös 16.4.2020)	465	465	465
3. Investointiluontoinen lisäys toimintakyvyn turvaamiseen (Kehyspäättös 16.4.2020)	10 000	10 000	10 000
4. Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti Kiinteistöjen vuokrissa (Kehyspäättös 16.4.2020)	2 560	2 560	2 560
Yhteensä kehyspäättökseen sisältyvät	14 695	13 025	13 025
5. Tieliikennelain kokonaisuudistus ja sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain sekä ajokorttilain muutos (HE 103/2017 vp)	2 243	0	0
6. Telekuuntelujärjestelmän uusiminen	6 500	0	0
7. PNR direktiivin täytäntöönpano ja PIU yksikön resursointi	804	0	0
8. Harmaan talouden torjunta ja talousrikostutkinnan suorituskyvyn varmistaminen	1 200	0	0
9. Teknisen valvonnan tehostaminen	600	0	0
10. Telepäätelaitteen yksilöintiin käytettävien laitteiden päivittäminen	1 500	0	0
11. Asetietojärjestelmä	1 852	0	0
12. Timantti-hanke	3 514	0	0
13. Poliisin toimitila-asiat (turvallisuuustason nosto)	4 675	0	0
14. HARVA-TURVA	0	0	4 100
Yhteensä kehyksen ylittävät	22 888	0	4 100